

Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande

Självständigt arbete 1, 15 hp | Grundläroarutbildning med inriktning F-3

Vårterminen 2015

“Ett enormt resursslöseri”

– En innehållslig idéanalys av debatten om förslaget att införa betyg från årskurs fyra

Av: Teresia Björkman

Handledare: Fredrika Björklund

Abstract

English title: “A huge waste of resources” - A contextual idea analysis of the debate of the proposal to introduce grades from year four

Author: Teresia Björkman, spring term of 2015

Supervisor: Fredrika Björklund

In the school political debate that is conducted in Sweden the question of grading is an ongoing topic of discussion. During the past year there has been a lively discussion about introducing grade from year four as suggested by the right wing parties. The purpose of this study is to set the teaching faculties' view and arguments in relation to the politicians' opinion in the ongoing debate about the proposal of introducing grades from year four. Furthermore, the aim is to investigate how central the didactic arguments are in relation to other arguments in the current debate. To achieve the purpose of this study, the following questions was created:

- How do the teaching faculty and the politicians argue around the proposal of introducing grades from year four?
- Which beliefs about the functions of grades exist among these actors?
- Which learning models and didactic perspectives exist in the debate and how does these relate to the beliefs about the functions of grades?

This study is based on a qualitative method in terms of a contextual idea analysis. The theoretical basis is composed of theories about the different functions of grades, didactic perspective and learning models. The focus consist of investigating how the teaching faculty and politicians discuss the proposal in different articles. The reason for choosing this focus is to highlight the teaching faculties' point of view in the debate which commonly is overshadowed by the politicians. The results show that the teaching faculty is critical of the proposal of introducing grades from year four, whereas the opinions among the politicians varies. The main criticism is that the proposal would involve a further waste of the school's already inadequate resources. Further criticism is that grades from year four would not work beneficial to the pupils due to different reasons.

Keywords: Grading, assessment, grade four, school debate, politicians, teaching faculty.

Nyckelord: Betyg, bedömning, årskurs fyra, skoldebatt, politiker, lärarkår.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.2 Bakgrund	2
1.2.1 Betygshistorik och olika betygssystem.....	2
1.2.2 Betyg och bedömning.....	4
1.2.3 Förslag om betyg från årskurs fyra.....	4
1.3 Syfte.....	5
1.4 Frågeställningar	5
2. Tidigare forskning.....	5
3. Teoretisk genomgång, metod och material	7
3.1 Teoretisk utgångspunkt.....	8
3.1.2 Betygens olika funktioner.....	8
3.1.3 Didaktiska perspektiv och lärandemodeller.....	9
3.2 Metod och metodreflektion.....	11
3.2.3 Kvalitativ metod, textanalys och idéanalys	12
3.2.4 Innehållslig idéanalys och genomförande av metod.....	13
3.3 Beskrivning och avgränsning av material	14
3.3.1 Etiska ställningstaganden och källkritik.....	15
3.3.2 Validitet och reliabilitet	15
4. Resultat och analys.....	15
4.1 Deltagare i debatten om betygsförslaget.....	16
4.2 Del 1: Hur argumenterar lärarkåren respektive politikerna kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra?.....	16
4.2.1 Politikernas ståndpunkter	16
4.2.2 Lärarkårens ståndpunkter	20
4.3 Del 2: Vilka föreställningar finns det om betygens funktion bland dessa aktörer?	23
4.3.1 Politikernas ståndpunkter	23
4.3.2 Lärarkårens ståndpunkter	26
4.4 Del 3: Vilka lärandemodeller och didaktiska perspektiv förekommer i debatten och hur är dessa relaterade till föreställningar om betygens funktioner?.....	29
4.4.1 Politikernas ståndpunkter	29
4.4.2 Lärarkårens ståndpunkter	32
5. Slutsats	35
5.1 Sammanfattning och slutdiskussion.....	35
5.2 Förslag på vidare forskning.....	40
5.4 Litteratur- och källförteckning.....	41

5.4.1. Källor - det empiriska materialet.....	42
5.5 Bilaga – analysschema.....	44

1. Inledning

I den skolpolitiska debatten är betygsfrågan ett ständigt pågående diskussionsämne. Under det senaste året har diskussionen varit livlig i samband med att alliansen presenterade sitt förslag om att införa betyg från årskurs fyra. I februari månad 2015 blossade debatten upp igen då regeringens och alliansens överenskommelse om att på försök införa förslaget i hundra skolor lades fram. Många olika röster hörs i mediedebatten och åsikterna är delade. Politiker, forskare och lärarkåren tycker till och uttalar sig kring ämnet. En pågående samhällsdebatt kring betyg i lägre åldrar är alltså ett faktum.

I och med den rådande betygsdebatten och som blivande F-3 lärare intresserade jag mig för ämnet och blev nyfiken på att utforska förslaget om att införa betyg från årskurs fyra. Detta är relevant för verksamma inom skolan att ta del av eftersom det är en aktuell skolpolitisk och samhällelig fråga som i hög grad kommer att påverka verksamheten. Även om lärare i dagsläget inte åläggs att sätta betyg i årskurs F-3 finns det tendenser som antyder en strävan efter att sänka betygsåldern ytterligare. Dessutom kan förslaget om att sänka betygen till årskurs fyra tolkas som en indirekt kritik mot F-3 verksamheten då man menar att eleverna inte har tillägnat sig tillräckliga kunskaper där.

I denna uppsats kommer jag att undersöka hur debatten kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra har sett ut. Fokus kommer att ligga på hur lärarkåren och politiker diskuterar kring förslaget i olika artiklar, det vill säga vilka ståndpunkter de har i frågan. Motivet till detta är att jag vill lyfta fram lärarprofessionens röster i debatten som annars många gånger hamnar i skymundan. Det är oftast politikerna som kommer till tals i skoldebatten och skolfrågor som denna blir ideologiserade. Det är rimligt att anta att betyg skulle vara en pedagogisk fråga, men tvärtom är det en politisk fråga. Skälet till att undersöka och jämföra skolarenan med politikerarenan är att jag vill belysa de aspekter som kommer upp inom respektive område. Förhoppningen med detta är att det ska bidra till en tydligare helhetsbild av debatten om betygsförslaget. Det som kommer att undersökas är hur dessa aktörer förhåller sig till varandra, hur resonemangen ser ut och vilka argument som huvudsakligen används. I en svensk forskningsöversikt om bedömning efterlyser Eva Forsberg och Viveca Lindberg (2010) praktiktäna studier som undersöker relationen mellan skolpraktik och skolpolitik. Min avsikt med studien är att försöka fylla denna forskningslucka.

1.2 Bakgrund

Detta stycke syftar till att ge en bakgrund till betygsdebatten. Jag kommer att presentera den svenska skolans betyghistorik och de olika betygssystemen översiktligt, samt ge en kortfattad genomgång av det som står i läroplanen gällande betyg och bedömning. Vidare tas enmansutredningen som behandlar förslaget om att införa betyg från årskurs fyra upp.

1.2.1 Betyghistorik och olika betygssystem

Sverige har under 1900-talet haft tre olika betygssystem som har avlöst varandra i följd; det absoluta betygssystemet, det relativa betygssystemet och det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet. Betygen har genomgått flertal reformer eftersom behoven för dem har sett olika ut i samhället. Det ideala betygssystemet finns troligen inte (Samuelsson, 2012, s. 21).

Det absoluta betygssystemet

Fram till 1960-talet gällde systemet med absoluta betyg, vilket innebär att skolans uppgift var att föra över ett fast kunskapsinnehåll till eleverna. Grunden för betygssättningen låg alltså på elevernas prestationer, det vill säga att de bedömdes utifrån hur väl de visade att de hade lärt sig det förutbestämda innehållet. Varje termin från och med årskurs ett fick eleverna betyg inom tre områden; kunskaper, uppförande och ordning. Dessa rangordnades sedan utifrån betygsskalor som angavs i form av olika bokstavskombinationer (Samuelsson, 2012, s. 23-26).

Det fanns få anvisningar som upplyste om vilka krav som motsvarade vilket betyg, så läraren var autonom i sin betygssättning. I förlängningen resulterade detta i att den tillämpades på olika sätt av olika lärare. Detta blev problematiskt när betygen började användas som urvalsinstrument för vidare studier, eftersom det förutsatte att betygen skulle vara jämförbara. Kritiken som har förekommit mot det absoluta systemet handlar om att det fanns otillräckliga anvisningar om vilka kunskapskrav som gällde för varje betygssteg (Skolverket, 2014).

Det relativa betygssystemet

Från 1960-talet fram till mitten av 1990-talet dominerade det relativa betygssystemet, vilket baserades på normalfördelningsteorin som syftade till att skapa ett tillförlitligt och rättvist urval till vidare studier. Den så kallade normalfördelningskurvan var en slags mall som bestod av fem betygssteg och anvisade hur betygsfördelningen procentuellt skulle fördelas bland eleverna. Det skedde alltså en systematisk jämförelse av elevernas prestationer, de bedömdes och rangordnades således i relation till varandra (Samuelsson, 2012, s. 26-30).

Då det relativa betygssystemet gällde ändrades åldern för när eleverna fick betyg, hur ofta betyget sattes och vad eleverna blev betygsatta i. För varje ny läroplan under denna period (Lgr 62 och Lgr 69) minskade betygstillfällena och betyg i ordning och uppförande upphörde. Från och med Lgr 80 betygsattes eleverna endast på vårterminen i årskurs 8 och 9 och procentsatsen skulle inte längre gälla för betygssättningen (Skolverket, 2014).

Bred kritik riktades mot vad det relativa systemet mätte och hur det tillämpades redan i samband med att det infördes. Betyget tycktes inte visa de faktiska kunskaper som den enskilda eleven hade utan snarare redovisa en statistik över hur elevernas kunskaper förhöll sig till varandra. Tanken var att den procentuella fördelningen av betygen skulle göras på alla elever i landet. Istället skedde denna uppdelning i den enskilda klassen vilket ledde till att vissa elever inte kunde få det betyg som motsvarade deras kunskaper eftersom det hade ”tagit slut” (Samuelsson, 2012, s. 30; Skolverket, 2014).

Det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet

På 1990-talet infördes det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet, vilket gäller än idag även om det är något reviderat. Systemet går ut på att mäta elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav som finns. Införandet av den nya styrningen innebar att tonvikten lades på allmängiltiga kunskapsmål och undervisningens innehåll skulle därmed inte längre anges i detalj. Hela skolväsendet genomgick stora förändringar i samband med kommunaliseringen då skolans huvudmannaskap och styrning flyttades från staten till kommunen. Detta bidrog bland annat till att lärarna i större utsträckning än förut behövde tolka och arbeta fram lokala läroplaner. En konsekvens av skolans decentralisering var att en mätningsskultur tog form och etablerades. Skolmyndigheterna utvärderade och mätte skolornas effektivitet och resultat och betygen var föremål för denna mätning (Samuelsson, 2012, s. 31).

Från och med införandet av den nya läroplanen 2011 utgörs betygsskalan av sex möjliga betyg (A-F) istället för de tidigare fyra (IG, G, VG, MVG). Systemet är fortfarande målrelaterat men begreppet kunskapskrav har börjat att användas i sammanhanget. Ytterligare en förändring sker under hösten 2012 då betygssättningsåldern sänks från årskurs 8 till årskurs 6. Betygssättningen av mellanstadieelever som avskaffades på tidigt 1980-tal har nu alltså återinförts (Skolverket, 2014; Samuelsson, 2012, s. 32).

Kritiken som har riktats mot det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet behandlar huvudsakligen risken att utarma utbildningsväsendet ifall skolan fokuserar för mycket på att mäta den lätt mätbara kunskapen (Samuelsson, 2012, s. 33).

1.2.2 Betyg och bedömning

Betyg och bedömning är nära sammankopplade i skolans värld och därför en betydande del av det dagliga arbetet. I *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* under avsnittet *Bedömning och betyg* ges denna definition av betyg: ”Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskraven som finns för respektive ämne” (Skolverket, 2011, s. 18). Betyg är således ett informationsmått som grundar sig på elevens prestationer och inhämtade kunskaper i förhållande till de krav som finns för respektive ämne i skolan. Vidare i samma avsnitt under riktlinjer uttrycks att läraren ska; ”... vid betygsättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper” (Skolverket, 2011, s. 18). Lärarens uppgift består alltså av att sätta betyg utifrån ett övergripande perspektiv där alla elevens uppvisade kunskapsprestationer ska bedömas. Betygsättningen baseras med andra ord på flera tillfällen och utgår inte endast från exempelvis ett enstaka prov.

1.2.3 Förslag om betyg från årskurs fyra

Den 24 mars 2014 presenterade dåvarande alliansregering i ett pressmeddelande en rad förslag på ändringar som de ville genomföra i skolan, ett av dessa var att införa betyg från årskurs fyra i grundskolan. Hjärnforskaren Martin Ingvar anlätades som utredare på uppdrag av regeringen för att arbeta fram förslagen i en enmansutredning. Den 20 augusti samma år lades sedan promemorian *En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet* fram, vars syfte är att: ”förstärka bedömningskulturen i skolan för en tydligare progression i lärandet” (Utbildningsdepartementet, 2014, s. 5). I promemorian kan orsaken till förslagen förstås i termer av att den svenska grundskolans resultat sjunker i olika kunskapstest och att allt färre elever når behörighet till gymnasieskolans nationella program. Vidare kan lösningen av problemet utläsas som att utveckling av bedömningskulturen i skolan skulle bidra till högre måluppfyllelse bland eleverna. Ytterligare en nyckel till framgång anges vara att det bedrivs en noggrann progressionspräglad pedagogik, att undervisningens målsättning är ambitiös och att dess effekter bedöms (Utbildningsdepartementet, 2014, s. 5). Motivationen till betygen lyder:

Betyg ger en tydligare kommunikation mellan skola, elev och föräldrar. Ett tidigt införande av betyg ger en tydlighet av målen för utbildningen för eleverna vilket är av särskild betydelse för barn från miljöer med begränsad utbildningstradition. Effekten av tidigare betyg fokuserar skolans process kring vad som ska uppnås och medför att varje lärare blir tvungen förtydliga sin bild av utbildningens resultat (Utbildningsdepartementet, 2014, s. 6).

I förhållande till detta kan förslaget om betygsinförandet i årskurs fyra förstås, det är alltså en aktiv del av det arbetet som ska förstärka skolans bedömningskultur.

Detta förslag har varit och är i skrivande stund föremål för het debatt och argumenten för och emot är många. Lärarprofessionen och politikerna slåss om utrymmet för att göra sina röster hörda. Det är i denna debatt som uppsatsen tar avstamp.

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att ställa lärarkårens uppfattning och argument i relation till politikernas i debatten som pågår kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra. Vidare är syftet att undersöka hur centrala de didaktiska argumenten är i förhållande till andra argument inom gällande debatt.

1.4 Frågeställningar

För att uppnå syftet med uppsatsen har jag formulerat följande frågor:

- Hur argumenterar lärarkåren respektive politikerna kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra?
- Vilka föreställningar finns det om betygens funktion bland dessa aktörer?
- Vilka lärandemodeller och didaktiska perspektiv förekommer i debatten och hur är dessa relaterade till föreställningar om betygens funktioner?

2. Tidigare forskning

I detta stycke kommer jag redogöra för tidigare forskning inom området betyg och bedömning. Till skillnad från min studie behandlar denna forskning inte den nämnda betygsdebatten utan handlar snarare om betyg och bedömning som fenomen. Eftersom uppsatsens fokus ligger på det svenska skolsystemet är all forskning hämtad inom denna kontext, med andra ord är det bara svensk forskning som redovisas nedan.

I rapporten *Betygsatta barn – spelar det någon roll i längden?* studerar Anna Sjögren (2010) vilka följder betygsavskaffandet, under sjuttioalet i den svenska skolans låg- och mellanstadium, har fått för dess elever i förhållande till deras utbildningslängd och inkomst i vuxenålder. Sjögrens resultat visar att avskaffandets inverkan har varierat från elev till elev. De som missgynnades av att inte få betyg i de lägre årskurserna är barn till lågutbildade föräldrar eftersom deras utbildningslängd minskade. Resultaten antyder att färre flickor

genomförde gymnasiet, men för pojkarna i studien påverkade deras familjebakgrund på olika vis. För söner till lågutbildade föräldrar minskade sannolikheten att ta en gymnasieexamen då betygen avskaffades, medan högutbildades söner gynnades av att betygen togs bort. Andelen som genomgick högskolestudier ökade bland den senare gruppens pojkar och dessa fick även högre lön i vuxenålder.

Christian Lundahl, Henrik Román och Ulla Riis (2010) redogör för svensk betygspolitik i förhållande till internationell betygsforskning och betygsättning i Europa i rapporten *Tidigt ute med sena betyg – sent ute med tidiga!* Orsaken till studien är regeringens betänkande om betyg från årskurs sex som presenterades tidigare samma år. I rapporten ställs två aspekter i centrum; det forskarna känner till om tidig betygssättning och vilka följder betygssättningen kan få för lärandet. Lundahl, Román och Riis menar att Sverige, ur ett europeiskt perspektiv, sätter betyg relativt sent. Samtidigt poängterar de att trenden under 2000-talet är att senarelägga betygen, vilket betyder att regeringens förslag bryter mot denna inriktning. I studien lyfts behovet av att nyansera de internationella jämförelser som görs i förhållande till betygssättningens tidpunkt eftersom det inte går att jämföra rakt av då det råder olika skolsystem i olika länder. Vidare hävdar Lundahl, Román och Riis att det finns gott om forskning som indikerar att betyg som bedömningsform fungerar hämmande för både lärandet och för lärarna i deras undervisning. Däremot är det svårt att hitta forskning som antyder att betygen har en gynnande effekt för lärandet. De understryker att det vore förnuftigare att satsa mer resurser på fortbildning av lärarnas bedömningskompetens, istället för att genomföra en betygsreform.

I studien *The effect of being graded on later achievement: evidence from 13-year olds in Swedish compulsory school* undersöker Alli Klapp, Christina Cliffordson och Jan-Eric Gustafsson (2014) skolresultaten för ca 8000 elever som är födda år 1967 i Sverige. Hälften av dessa elever fick betyg i årskurs sex och den andra hälften fick inte det. Syftet med studien är att undersöka vilka effekter tidig betygsättning får för elevernas senare skolprestationer. Faktorer som granskas, i relation till elevernas framgång i skolan, är kön, kognitiv förmåga och socioekonomisk status. Resultaten i studien visar att de lågpresterande eleverna som betygsattes i årskurs sex fick sämre betyg i årskurs sju än de elever som inte hade fått betyg i sexan. Elevernas kön spelade en avgörande roll, pojkarnas betyg i årskurs sju var betydligt sämre om de hade fått betyg i årskurs sex jämfört med flickornas som betygsattes i samma årskurs. Däremot visar studien att inte fanns några skillnader med avseende på elevernas

sociala bakgrund, utan de påverkades likadant av att få eller inte få betyg. Resultatet antyder sammanfattningsvis att betyg som bedömningsform har en differentierande inverkan. Det betyder att resurssvaga och lågpresterande elever som har blivit betygsatta lyckas sämre i skolan än resursstarka och högpresterande elever.

I doktorsavhandlingen *En reformerad lärare - Konstruktionen av en professionell och betygssättande lärare i skolpolitik och skolpraktik* undersöker Larissa Mickwitz (2015) det inbördes förhållandet som finns mellan skolans policy och praktik. I avhandlingen analyseras hur konstruktionen av läraren har tagit form genom olika skolpolitiska dokument och genom intervjuer med lärare. De två senaste läroplansreformerna, som skedde 1994 och 2011 i svensk skola, har varit fokus i studien. Betygssättning och den professionella läraren är de två ämnen som analysen har grundat sig på. Studiens resultat av policydokumenten pekar på att tre olika diskursiva konstruktioner av läraren skrivs fram under olika tidsepoker. För det första en professionell lärare, för de andra en oprofessionell betygssättande lärare och för det tredje en kvalitetssäkrad lärare. Resultaten från fokusgruppsintervjuer med lärarna visar att två uppfattningar av professionalism existerar; en som handlar om autonomi och en om kontroll. Studien visar att lärarnas förmåga att verka autonomt i en alltmer reglerad skolkultur försvåras av bland annat yttre kontroll och krav.

Avsikten med denna del har varit att skapa en bakgrundsbild gällande ett urval av den betygsforskning som finns på fältet. Detta för att visa på vad min undersökning förhåller sig till och var den tar vid. Det finns mycket forskning kring betyg som bedömningspraktik i skolan, däremot finns det ingen om just denna betygsdebatt. Inte heller har jag funnit forskning som jämför skolarenan med politikerarenan. Min studie fyller därmed en forskningslucka.

3. Teoretisk genomgång, metod och material

I detta stycke kommer den teoretiska utgångspunkten, val av metod och material i uppsatsen att redovisas och förklaras närmare för. Först följer en beskrivning av aktuella teoretiska begrepp och sedan kommer en djupare förklaring av uppsatsens utformning, det vill säga metodvalet och metoden i sig. Därefter anges det material som ligger till grund för studien och slutligen vilket urval som har gjorts.

3.1 Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för studiens teoretiska utgångspunkt, det vill säga de begrepp som är centrala utifrån syftet och frågeställningarna. Dessa begrepp fyller funktionen som teoretiska analysredskap och hjälper mig att analysera och tolka det empiriska materialet i studien. Nedan görs en genomgång av teorier kring betygens olika funktioner, didaktiska perspektiv och lärandemodeller.

3.1.2 Betygens olika funktioner

Nordgrens och Odenstads (2012) definitioner av betygens fem olika funktioner kommer att ligga som grund i uppsatsen. Betygens olika användningsområden är urvalsfunktionen, informationsfunktionen, kontrollfunktionen, motivationsfunktionen och disciplineringsfunktionen.

Nordgren och Odenstad menar att urvalsfunktionen kan påstås vara grundfunktionen för betygen. Det betyder att betygen fungerar som ett urvalsinstrument som avgör huruvida en elev kommer in på en sökt utbildning eller inte. Eleverna rangordnas alltså och vid konkurrens om utbildningsplatser ger betygens urvalsfunktion förtur till vissa elever. Idag används funktionen i övergången från grundskolan till gymnasieskolan samt därifrån till högskolan (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 13-14).

Informationsfunktionen är ytterligare en funktion som Nordgren och Odenstad framhåller att betygen kan fylla. Den fungerar som en slags informationsbärare till eleven, skolan och hemmet. Med andra ord som en treriktad återkoppling om hur det går för eleven i skolan. Denna respons medför att skolan och eleven kan genomföra förändringar som syftar till att förbättra elevens förutsättningar. Enligt Nordgren och Odenstad har betygens informationsfunktion en framträdande roll inom dagens skola och är ett utlåtande som baseras på de kunskapsmål som eleven har uppnått (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

Vidare lyfts betygens tredje uppgift fram, nämligen kontrollfunktionen som enligt Nordgren och Odenstad fungerar inom informationsfunktionen. Detta eftersom betygsunderlaget både möjliggör en kontroll av skolor samt jämförelser nationellt och internationellt. Likvärdigheten i betygssystemet spelar här en avgörande roll och är själva förutsättningen för att betygen ska fylla någon funktion. Kontrollfunktionen kan också användas för att granska graden av skolornas måluppfyllelse, samt för att hindra betygsinflation, det vill säga att det blir enklare och enklare att erhålla höga betyg (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

Motivationsfunktionen är en annan roll som betygen har och de kan fungera både som morot och piska för eleven. Med andra ord menar Nordgren och Odenstad att betygen verkar som en drivkraft som gör att eleven arbetar hårdare, eller som en varning att arbetsinsatsen inte är tillräcklig. Att lära av intresse eller betyg som motivation kan ställas i motsats till varandra, men det behöver inte alltid fungera på detta vis. Det finns en risk att elevens studiemotivation och självförtroende dalar om betygen har en negativ innebörd (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

Enligt Nordgren och Odenstad är disciplineringsfunktionen den femte och sista betygsfunktionen. Betygens urvals- och kontrollfunktioner resulterar i att ett maktförhållande uppstår. Detta eftersom det i betygssättningsakten ingår en värdering av elevens prestationer, vilken grundar sig på betygsättarens åsikter. Det betyder att eleven måste anpassa sig till lärarnas och skolans vilja för att uppnå ett betyg. Sista länken i kedjan är statens kontrollfunktion som styr över skolan och indirekt över lärarnas pedagogiska frihet. Nordgren och Odenstad påvisar alltså att betygen kan användas för att disciplinera både eleven och skolan (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15).

3.1.3 Didaktiska perspektiv och lärandemodeller

Didaktik är ett begrepp vars innebörd har skiftat över tid och rum. Ursprungsdefinitionen är att didaktiken handlar om förmågan att förmedla ett budskap som bidrar till att människor förstår olika förhållanden och i förlängningen tillägnar sig adekvat kunskap för att kunna verka i samhället (Kansanen, Hansén, Sjöberg & Kroksmark, 2011, s. 29). Själva kärnan i didaktiken utgörs av undervisning och fostran. Didaktik är alltså en praktisk företeelse, en slags metod som hjälper läraren att organisera och genomföra undervisningen och kan beskrivas som ”lärarens egen lära om undervisningen” (Kansanen et al. 2011, s. 42).

Inom didaktik ryms olika perspektiv, bedömning är en av dessa. Inom skolan finns det en lång erfarenhet av att bedöma elever, exempelvis genom olika prov. Gjert Langfeldt (2011) menar att det, i och med expansionen av elevtestning i dagens samhälle, har vuxit fram en ny styrform inom skolväsendet. Lärarna påverkas och undervisningens innehåll pressas att anpassa sig till testens krav (Langfeldt, 2011, s. 137-139). Langfeldt poängterar att: ”Test och testresultat ger i sig ingen hjälp att möta lärarnas didaktiska utmaning. Det är lärarnas didaktiska kompetens som gör att de lyckas stärka sin undervisning” (Langfeldt, 2011, s. 141). Arbetet som är möjligt att utföra i klassrummet begränsas och didaktiken är på så vis hotad. Langfeldt resonerar kring hur mycket extern styrning som lärarnas arbete i

klassrummet tål innan undervisningen blir till något annat (Langfeldt, 2011, s. 147-148).

Olika antaganden om vad kunskap och lärande är ligger som grund för hela skolans verksamhet. Undervisningen styrs med andra ord av teorier om det som anses vara viktigt att kunna, vilket är kontextuellt och påverkas över tid (Säljö, 2011, s. 161). En mängd synsätt och teorier om lärande har utvecklats under åren, exempelvis empirismen, rationalismen och kognitivismen. Nedan görs en grov redogörelse för några olika lärandeteorier.

Ett empiristiskt perspektiv på lärande är att det sker genom erfarenhet, medfödda anlag tas inte i beaktande i detta sammanhang. När människan föds ses hon som ett oskrivet blad och genom hennes erfarenheter fylls detta med olika innehåll och kunskap. Behaviorismen delar den empiristiska synen och lärande ses ”i termer av hur människor tillägnar sig beteenden” (Säljö, 2011, s. 163). Klassisk betingning och associationism är grundläggande termer inom behaviorismen. Betingning innebär en tro på att inläring sker i samband med att olika onaturliga stimulus utlöser en naturlig respons hos individen. Synen på lärande är således associationistisk eftersom individen lär sig att förknippa en företeelse med en annan. Ytterligare en betydelsefull behavioristisk term är idén om förstärkning, en slags belöning som påverkar hur individen beter sig (Säljö, 2011, s. 163-164). Kunskapssynen som präglar traditionen är atomistisk, alltså ett uppfattande om att de enskilda beteendena bygger upp alla individens färdigheter och kunskaper. Med tiden utsattes behaviorismen för allt mer kritik och ett rationalistiskt perspektiv på lärande och kunskap slog igenom (Säljö, 2011, s. 165).

Inom rationalismen ses ”lärande som en fråga om hur människor tänker” (Säljö, 2011, s. 161). Lärande handlar alltså om att utveckla förståelse och insikt, varför tänkandet är centralt. Inom idétraditionen dominerar kognitivismen. Människan ses som en ”informationsprocessande” varelse som inhämtar, bearbetar och lagrar information om sin omvärld (Säljö, 2011, s.166). En typisk rationalistisk föreställning är att människan har ett förnuft eller en intelligens som utvecklas över tid. Inom kognitivismen är kunskapssynen konstruktivistisk vilket innebär att människor aktivt konstruerar sin egen kunskap genom insikter och reflektion om världen. Kritik riktades även mot denna idétradition och pragmatismen och det sociokulturella perspektivets syn på lärande växte successivt fram (Säljö, 2011, s. 167- 169).

Pragmatismen och det sociokulturella perspektivet påminner om varandra i många avseenden. De kännetecknas båda av att lärande och kunskap äger rum i kommunikativa och sociala sammanhang. Inom dessa idétraditioner tar man alltså avstånd från behavioristiska tankar om

att det bara är erfarenhet och beteende som skapar kunskap, samt kognitivismens idé om att individens reflektion är den enda källan till kunskap (Säljö, 2011, s. 170).

Det pragmatiska perspektivet på lärande och undervisning präglas av att kunskapsutvecklande sker genom handling och att den måste vara betydelsefull för att vara till någon nytta för individen. Den traditionella filosofins försök att definiera en absolut kunskap och att skolans uppgift var att förmedla ett visst kulturarv till eleverna vänder sig pragmatikerna emot. Istället ses kunskap som något icke förutbestämt. Denna kunskapssyn har mött ”kritiken att den förordar en ”flumskola” där kunskaperna inte värderas” (Säljö, 2011, s. 175).

Inom det sociokulturella perspektivet är lärandet situerat i sociala praktiker, vilket är ett social konstruktivistiskt synsätt. Människan lär sig således genom att samspela med andra i sin omgivning. Kultur, språk och gemenskap är avgörande faktorer för denna kunskapsutveckling (Säljö, 2011, s. 177). Språket används inte bara för att kommunicera med andra, utan för det egna tänkandet är det också centralt. Tankar inom det sociokulturella perspektivet är att människan utvecklas och lär sig i samspelet med andra. Det naturliga tillståndet för människan är lärande och utveckling, det vill säga en pågående process (Säljö, 2011, s. 180).

I metodavsnittet kommer de olika lärandemodellerna att användas för att tolka det empiriska materialet. Eftersom att debatten som granskas inte befinner sig på en nyanserad nivå går det inte att analysera lärandeteorier i detalj. Istället har jag valt att slå ihop konstruktivismen, pragmatismen och social konstruktivismen till en och samma, vilken jag hädanefter kallar interaktionsteori. I motpol till denna lärandeteori kommer behaviorismen att ställas.

3.2 Metod och metodreflektion

Denna studie grundar sig på en kvalitativ textanalys. Texter finns överallt omkring oss och påverkar vår samhällsuppfattning. Samhället avspeglas alltså i texterna och det målas upp olika föreställningar om hur verkligheten ser ut eller hur den borde se ut (Boréus, 2012, s. 131). Eftersom jag vill undersöka ett samhällsfenomen är textanalys en lämplig metod att använda. Med andra ord hjälper texterna mig att studera och analysera vilka uppfattningar som skrivs fram i debatten om betygsförslaget. Fokus kommer att ligga på att identifiera vilken funktion betygen ska fylla och vilka didaktiska perspektiv och idéer om lärande som ryms inom dessa.

Alla metoder har svagheter och forskaren behöver vara medveten om dessa och lyfta fram dem för att studien ska bli så trovärdig som möjligt. Bergström och Boréus (2012) framhäver

Hans-Georg Gadamer (filosof och hermeneutiker) tankar om att människan aldrig möter en text helt objektivt. Förförståelse eller ”fördomar” som alla individer bär med sig spelar alltså in när vi närmar oss en text. Människors olika upplevelser, erfarenheter, kunskaper och deras föreställningar om världen samt vilken kontext de befinner sig i är exempel på företeelser som influerar förståelsen av en specifik text. Detta kan ske både medvetet eller omedvetet, Gadamer's huvudpoäng är likafullt att tolkning blir omöjlig utan en viss förförståelse och att man aldrig kan utesluta sig själv ur tolkningsprocessen (Bergström & Boréus, 2012, s. 31).

Ett problem med texttolkning är att uppnå intersubjektivitet, vilket innebär att undersökningen ska kunna utföras av andra forskare men att resultatet ändå ska bli det samma. Inom samhällsvetenskap och humaniora anses det orimligt att uppnå full intersubjektivitet eftersom forskningen som bedrivs inom dessa discipliner omfattas av tolkande verksamheter. Trots detta bör god forskning präglas av ”genomskinlighet och välgrundad argumentation” (Bergström & Boréus, 2012, s. 43). Med detta resonemang i åtanke har jag som uttolkare av texterna försökt vara medveten om min förförståelse och reflekterat över denna. Detta kommer till uttryck genom att jag motiverar mina tolkningar med förhoppningen att det bidrar till att resonemangen blir tydliga och lättöverskådliga för läsaren.

3.2.3 Kvalitativ metod, textanalys och idéanalys

Studien bygger, som jag tidigare har nämnt, på en kvalitativ metod. Denna metod används inom samhällsvetenskaplig forskning och är ett samlingsnamn för olika arbetssätt där forskaren vistas i den kontext som ska undersökas och analyseras. Forskaren eftersträvar således att få en helhetsbild av situationen och förstå både människors handlingar och dess betydelse. Inom kvalitativ metod sker datainsamling, teori och analys parallellt och i växelverkan och undersökningen utförs på djupet med relativt små populationer. Slutsatserna vid sådana studier är inte möjliga att generalisera, däremot kan de ge indikationer om hur det skulle kunna se ut på ett mer allmänt plan (Nationalencyklopedin, 2015; Ahrne & Svensson, 2012, s. 10-16). Ett exempel på kvalitativ metod är textanalys.

Textanalys är en metod som innebär att litterära texter studeras grundligt och syftar till att identifiera dess beståndsdelar. Med andra ord undersöks ett fenomen med ambitionen att klargöra dess uppbyggnad (Bergström & Boréus, 2012, s. 24). Inom i stort sätt alla samhällskontexter förekommer det texter och dessa influerar och utformar människors olika uppfattningar om världen. Texterna i sig är skapade i sociala praktiker som bidrar till att forma deras utfall (Boréus, 2012, s. 131). Det är således inte en separat process utan den pågår

i olika riktningar samtidigt. Människor skapar texter som påverkas av den samhälleliga kontexten som i sin tur inverkar på hur människan upplever omvärlden och bidrar till föreställningar om hur den borde vara. Forskaren bör vara medveten om att olika texter har skilda syften och att de är skapade i särskilda sammanhang med olika mottagare i åtanke. Detta betyder att man behöver analysmetoder som är anpassade efter textens utformning och innehåll för att kunna angripa den på bästa sätt (Boréus, 2012, s. 132).

Det finns alltså flera former av textanalys och de har skilda syften och nyttjas därför i olika sammanhang. I denna studie används en innehållslig idéanalys som är variant av idéanalys, men innan jag redogör för denna görs först en närmare förklaring av idéanalysen. Denna typ av analys har ett beskrivande syfte och går ut på att undersöka de idéer som råder i allmänheten eller, som i studiens fall, i en debatt. Termen idé kan ha olika innebörd, i detta fall betraktas ordet som en tankekonstruktion som både anger föreställningar om världen och värderingar om hur den bör vara (Bergström & Boréus, 2012, s. 141-146).

3.2.4 Innehållslig idéanalys och genomförande av metod

Utifrån uppsatsens syfte, frågeställningar och empiriska material är en innehållslig idéanalys en lämplig form att använda. Detta är en typ av textanalys som kännetecknas av att forskaren avser tolka och återge innebörden och logiken i en argumenterande text. Således att söka ta reda på vilka argument som är centrala och vilken betydelse dessa tillskrivs. Vidare analyseras omfattningen av uttalade premisser och förekomsten av motsägande resonemang. Målet med innehållslig idéanalys är att klarlägga vad som har sagts inom en debatt, genom att lyfta fram vilka argument som har förekommit med strävan efter att kunna urskilja bakomliggande ideologier och/eller teorier (Bergström & Boréus, 2012, s. 146).

I uppsatsens analysarbete kommer jag alltså att utreda hur argumentationen kring betygsförslaget har sett ut bland de olika aktörerna inom debatten. I studien undersöker jag vad som sägs, vilken innebörd detta har samt vad som underförstås i argumenten. Vidare kommer jag söka urskilja dels vilka betygsfunktioner som reflekteras, dels vilka idéer om lärande som finns samt vilka didaktiska perspektiv som ryms inom debatten. På så vis ämnar jag förstå en djupare innebörd av argumentationen som förs kring betyg i årskurs fyra. Redskapen i analysen utgörs av de begrepp som presenterades ovan i teoriavsnittet. Nämligen betygs olika funktioner: urvalsfunktionen, informationsfunktionen, kontrollfunktionen, motivationsfunktionen och disciplineringsfunktionen samt didaktiska perspektiv och lärandemodeller.

Under arbetet med denna studie började jag med att läsa igenom det empiriska materialet, det vill säga artiklarna och texterna (se 3.3 Beskrivning av material) för att få en helhetssyn över innehållet. Därefter fördjupade jag mig i materialet med avsikt att urskilja huvudargumenten i debatten och vilka mönster som rymdes inom dessa. Under förarbetet till uppsatsen läste jag om betygens olika funktioner och tyckte mig se ett samband till de mönster som framträtt i materialet. Därför bestämde jag mig för att använda betygsfunktionerna som analysredskap i min studie. Med hjälp av dessa gjorde jag sedan ett analyschema (se bilaga) där jag placerade in de olika argumenten från debatten under passande kategori. För att få en djupare analys försökte jag sedan att urskilja de didaktiska perspektiv och idéer om lärande som framkom genom argumenten. Det är intressant att undersöka detta eftersom bedömningsarbetet, vilket betygssättning är en del av, präglas av idéer om didaktik och lärande.

3.3 Beskrivning och avgränsning av material

I samband med att dåvarande alliansregering i ett pressmeddelande, den 24 mars 2014, meddelade att de ville införa betyg från årskurs fyra publicerades ett antal artiklar i massmedia som behandlade ämnet. I alliansens uttalande aviserade de att en utredning skulle tillsättas med uppdraget att arbeta fram förslag som skulle innebära att betygssättningen sänktes till årskurs fyra. Den 20 augusti senare samma år presenterades utredningen *En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet*, (Utbildningsdepartementet, 2014) vilket bidrog till att ytterligare en våg av artiklar skrevs. Ett dussin av de artiklar som gavs ut under de nämnda datumen kommer jag att analysera nedan. Olika instanser gavs under denna period möjlighet att lämna ett remissvar, ett slags yttrande, angående promemorian *En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet* (Utbildningsdepartementet, 2014). I denna studie har jag valt att studera yttrandet från Lärarförbundet samt från Lärarnas Riksförbund (Sveriges två lärarfackförbund).

Det empiriska materialet består således av tretton artiklar och två remissvar som rör debatten om förslaget att införa betyg från årskurs fyra. Någon riksdagsdebatt kring ämnet finns ännu inte att tillgå. Materialet har jag hämtat från de två riksomfattande tidningarna Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter, de lärarorienterade tidningarna Lärarnas Nyheter och Skolvärlden, samt hemsidorna Lärarförbundet, Sveriges Radio och Sveriges Television. Remissvaren från Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund har jag laddat ner från Regeringens hemsida. För att avgränsa materialet valde jag endast att använda artiklar som publicerades den 24 mars 2014 och den 20 augusti samma år. Fokus i uppsatsen ligger på

lärarkår och politiker varför jag också valde ut artiklar där dessa aktörer uttalar sig. I denna studie har jag endast granskat debatten om förslaget att införa betyg från årskurs fyra och inte betygsdebatten i stort.

3.3.1 Etiska ställningstaganden och källkritik

Det finns inga etiska överväganden att ta ställning till i denna studie eftersom det är offentliga personer och texter som är tillgängliga för allmänheten som har undersökts. Däremot finns det källkritiska aspekter (Thurén, 2013) att ta hänsyn till eftersom det empiriska materialet inte består av primärkällor utan av artiklar producerade av andra. I min studie behöver jag förhålla mig till tre av dessa principer: äkthet, oberoende och tendensfrihet. Äkthet innebär att källan inte är något annat än vad den utger sig för att vara. Oberoende är att källan ska vara självständig, det vill säga att den inte avskrift eller att den har blivit utsatt för påtryckningar. Tendensfrihet betyder att källan inte ska ha haft anledning att uppge en falsk bild för att förvränga verkligheten (Thurén, 2013, s. 7).

3.3.2 Validitet och reliabilitet

För att studien ska vara trovärdig är det viktigt att forskaren presenterar sina tvivel så att texten blir transparent (Svensson och Ahrne, 2011, s. 27). Detta har jag haft som avsikt att göra i uppsatsen då jag har angett olika problem som kan uppstå i metoden (se 3.2 Metod och metodreflektion). Studien är inte generaliseringsbar då en liten population i en särskild kontext har undersökts. Däremot har studien gett en bild av den debatt som har förekommit i just de texter som har undersökts. Slutligen vill jag poängtera att det förmodligen finns aspekter som inte har kommit fram i de texter som granskats.

4. Resultat och analys

Utifrån mina tre frågeställningar i uppsatsen kändes det mest naturligt att dela detta stycke i tre för att resultaten och analysen skulle framgå med önskvärd tydlighet. Den första delen går ut på att redovisa lärarkårens respektive politikernas åsikter i debatten om förslaget att införa betyg från årskurs fyra. Fokus i detta avsnitt kommer alltså att ligga på att lyfta fram den argumentation som har förekommit bland de berörda deltagarna. I del två redogörs för vilka föreställningar om betygs funktioner som skrivs fram i dessa argument. Till sist utreds vilka didaktiska perspektiv och idéer om lärande som ryms inom gällande debatt. I samtliga avsnitt presenteras och analyseras ett antal citat och utdrag ur valda artiklar och remissvar i avsikt att besvara studiens frågeställningar.

4.1 Deltagare i debatten om betygsförslaget

Personer som har varit aktiva i denna debatt är: dåvarande utbildningsminister och Folkpartiets ordförande Jan Björklund, Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin, Socialdemokraternas dåvarande skolpolitiska talesperson Ibrahim Baylan och Lärarförbundets tidigare ordförande Eva-Lis Sirén som företräder lärarkårens stämma i denna uppsats. Ytterligare representanter för professionens röster gällande betygsförslaget utgörs i studien av remissvar från Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund

Det tycks som att debatten om att införa betyg från årskurs fyra kännetecknas av att Björklund formulerar en politik som de andra debattörerna reagerar på. De uttrycker alltså inga alternativa synsätt i debatten, eller i vilket fall inga tydliga sådana. Med anledning av detta har jag valt att placera Björklunds yttrande först i varje del av analysen.

4.2 Del 1: Hur argumenterar lärarkåren respektive politikerna kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra?

I detta avsnitt är min avsikt att besvara ovanstående fråga. Detta kommer att göras genom att olika citat och utsagor, från det empiriska materialet, presenteras och analyseras med hjälp av uppsatsens metod den innehållsliga idéanalysen. Fokus kommer att ligga på att presentera det som sägs, tolka argumentens innebörd och diskutera det som underförstås i debatten.

4.2.1 Politikernas ståndpunkter

Den tidigare utbildningsministern och Folkpartiets ordförande Jan Björklund har som sagt varit verksam i debatten. Han och dåvarande alliansregering föreslog den 24 mars 2014 att betygen ska införas från fjärde klass. Björklund uppger fyra huvudsakliga skäl till att tidigarelägga betygen. För det första att det ger tydlig information till föräldrar och elever hur det går i skolan och för det andra att många elever anstränger sig mer när det finns betyg, vilket han menar är bra för resultaten. Ytterligare en anledning är att betyg skulle hjälpa till att identifiera elever som har svårigheter och slutligen anser Björklund att hela skolans verksamhet skulle bli mer resultatfokuserad (Larsson 2014). Betydelsen av detta resonemang kan tolkas som att Björklund menar att det är viktigt att informera föräldrar och elever om hur skolarbetet fortlöper. Att betygen fungerar som motivationshöjare för eleverna vilket får en positiv effekt på resultaten verkar han också tycka. Uttalandet pekar på att han anser att det finns ett behov av att finna elever som har det kämpigt i skolan och att betygen skulle underlätta detta identifierande. Björklund tycks anse att resultatfokus är en viktig faktor för att skolan ska bli framgångsrik och att betyg från fjärde klass bidrar till detta. Björklunds utsaga

indikerar att han anser att föräldrar och elever i dagsläget inte blir tydligt informerade om hur det går i skolan. Han antyder också att eleverna inte är tillräckligt drivna utan att betyg krävs för att de ska prestera och anstränga sig. Skolpersonalen verkar, enligt Björklunds yttrande, inte vara kompetenta nog att urskilja de elever som har svårigheter varför de inte heller kan hjälpa dem. Det underförstås att skolans verksamhet, enligt honom, inte är fokuserad på resultat vilket har lett till att de är undermåliga.

Björklund påpekar att Sverige sätter betyg betydligt senare än i stort sett hela världen och menar att lärarnas börda inte kommer att öka i och med förslaget eftersom de individuella utvecklingsplanerna kommer att avvecklas för denna årskurs. Han poängterar:

Sverige ligger på 38:e plats i Pisa-undersökningen. Vi måste lyfta resultaten i den svenska skolan. I den relativt betygsfria grundskolan som Sverige har haft i 30 år har resultaten sjunkit betänkligt (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014)

Innebörden av argumenteringen kan förstås i termer av att Björklund inte är nöjd med Sveriges placering i Pisa-undersökningen. Förklaringen till denna plats beror, enligt honom, på att Sveriges betygssättning sker senare än i de andra länderna som deltar i undersökningen. Björklund tycks mena att resultaten i den svenska skolan är alltför låga och att den ”betygsfria” skolan inte är att föredra eftersom den har förorsakat detta resultatfall. Att tidigarelägga betygssättningen kommer inte, enligt honom, påverka lärarna negativt eftersom en annan arbetsuppgift tas bort. Björklunds utsaga indikerar att Sverige avviker från normen med den sena betygssättningen och att detta också är källan till de dåliga resultaten. Uttalandet kan tolkas som att han likställer tidigare betygssättning med höjda resultat, de verkar vara varandras förutsättningar enligt Björklund. I sammanhanget används ordavalet ”börda” vilket antyder att han anser att lärarna redan nu är tungt belastade men att det inte ska förvärras av att införa betyg från årskurs fyra. Björklund understryker:

Det är viktigt med tydliga kunskapsmål tidigt och när eleven inte når dem ska man ha rätt att få stöd. Jag menar att det här stödet nu kommer bli tvunget att sättas in när man konstaterar att en elev inte når målen i ett betyg (Larsson 2014).

Betydelse av detta kan utläsas som att Björklund vill att kunskapsmålen ska anges tidigt och att de ska vara distinkta. Detta eftersom han anser att de hjälper elever som inte når målen att få det stöd de behöver och har rätt till. Att det inte går att blunda för att en elev inte uppnår de mål som finns för ett betyg utan lärarna ovillkorligt ska sätta in stöd. Björklunds yttrande antyder att tydliga kunskapsmål automatiskt innebär betyg, alltså att det inte går att ha mål utan betyg. Han pekar också på att kunskapsmålen inte är tillräckligt tydliga och att de ges för sent i dagsläget. Björklund antyder att det förekommer att elever som inte når målen inte

heller får stöd i skolan. Han förutsätter att betyg krävs för att lärarna ska kunna konstatera att en elev inte når målen.

Ibrahim Baylan, dåvarande skolpolitiska talesperson för Socialdemokraterna, är negativ till betygsidén och anklagar alliansens förslag för att vara valtaktik snarare än att handla om politik för bättre skolresultat (Hagström 2014; Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Innebörden av detta resonemang kan tolkas som att Baylan menar att orsaken till betygsförslaget är att alliansen vill vinna röster till valet och att förslaget alltså inte syftar till att förbättra skolans resultat. Det som underförstås i sammanhanget är att Baylan tycker att grunden, det vill säga det han påstår är alliansens valtaktik, till förslaget är felaktigt.

Baylan anser att det är ansvarslöst att göra om betygssystemet vart fjärde år, särskilt med tanke på att det ingick en utvärdering i överenskommelsen om betyg från årskurs sex vilken ännu inte har gjorts (Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra 2014; Alliansen vill ha betyg från fyran 2014; Hård kritik mot alliansens betygsförslag 2014). Betydelsen av detta kan utläsas som att alliansens handlingar gällande att införa betyg från årskurs fyra är ansvarslösa enligt Baylan. Hans uttalande antyder att alliansen agerar fel då införandet av betyg från årskurs fyra skulle betyda att de bryter den blocköverskridande överenskommelse som finns där en utvärdering av betyg i årskurs sex ingår. Baylan understryker:

Vad vi behöver är inte att göra om betygssystemet vart fjärde år. Vad skolan är i större behov av är mer resurser (Hagström 2014; Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014).

Citatet kan förstås i termer av att betygsförslaget innebär en systemförändring som skolan inte är betjänt av, det som skolan däremot behöver är resurser enligt Baylan. Det som lämnas osagt, men som han indikerar, är att alliansen gör för många förändringar i betygssystemet och i skolan alltför ofta. Den sista meningen i uttalandet antyder också att skolan inte har tillräckliga resurser vilket alliansregeringen indirekt beskylls för eftersom de har ansvaret.

Att både forskare och lärare är emot förändringen borde ses som en varningssignal poängterar Baylan och understryker vikten av att ha lärarna med sig vid sådana stora förändringar (Eklundh 2014). Innebörden av denna utsaga är att Baylan menar att det finns starka belägg för att inte införa betygsförslaget eftersom både forskare och lärarkåren är negativa till det. Utsagan tyder på att han menar att alliansen, i och med förslaget, struntar i lärarprofessionens

och forskares åsikter, samt att de inte tycker att det är viktigt att ha lärarna med sig. Han är också kritisk till förslagets tillkomst och påpekar:

Det skjuts från höften. Man bestämmer en linje och när det visar sig att den saknar forskningsstöd kör man ändå vidare. Det är en av anledningarna till att vi har de snabbast sjunkande kunskapsresultaten i OECD-området (Hagström 2014; Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014).

Resonemanget vittnar om att Baylan är skeptisk till förslagets uppkomst och att han menar att alliansens handlande är tvivelaktigt eftersom de saknar forskningsstöd men ändå väljer att fortgå med betygsförslaget. Detta sätt att handla, menar han, är förklaringen till varför Sveriges kunskapsresultat dalar i internationella mätningar. Utsagan indikerar att Baylan anser att alliansen bär skulden för kunskapsfallet i den svenska skolan eftersom de genomför reformer utan att ta hänsyn till forskning.

Gustav Fridolin, språkrör för Miljöpartiet, deltar också i debatten och även han är kritisk. Fridolin anklagar regeringen för ”politisk klåfingrighet” och menar att skolan inte behöver nya tunga reformer (Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra 2014; Alliansen vill ha betyg från fyran 2014). Betydelsen av detta uttalande kan tolkas som att Fridolin menar att alliansen, i och med betygsförslag, lägger sig i fast de inte borde. Att de, genom att inte kunna hålla sina politiska fingrar i styr, förstör för skolan enligt Fridolin. Betygsförslaget beskrivs i termer av ”tunga reformer” vilket Fridolin alltså anser att skolan inte behöver. Ordvalet ”nya” antyder också att han bedömer att det inte är första gången som alliansen genomför mödosamma reformer inom skolväsendet.

En satsning på mer lärartid till eleverna bör enligt Fridolin göras istället för att tidigarelägga betygen. Han beklagar att denna tid, alltför mycket, går åt till att ”fylla i papper” och vill bland annat få in fler specialpedagoger i skolorna (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Resonemangets innebörd tyder på att Fridolin menar att betygsförslaget inte bör genomföras utan att det väsentliga är att anställa specialpedagoger och utöka tiden som lärarna spenderar tillsammans med eleverna. Enligt honom förbrukas denna tid genom administrativt arbete, vilket inte är positivt. Det som underförstås är att han menar att skolan är i behov av specialpedagoger och att det för närvarande finns för få anställda. Indirekt pekar Fridolins utsaga på en kritik gentemot hur alliansregeringen bedriver skolpolitiken. Han betonar:

Vi behöver bli bättre på bedömning i svensk skola, men det behövs framför allt i de yngre årsgrupperna. Och där är inte problemet att lärarna inte ser vilka som behöver extra stöd, utan att

de inte har makten att se till att eleverna får det (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014).

Citatet kan tolkas som att Fridolin anser att bedömningsarbetet i skolan behöver förbättras, men inte som alliansen föreslår med betyg i årskurs fyra, utan i de yngre årskurserna. Vad det i praktiken innebär utelämnas men att bedömningen skulle innefatta betygssättning är i sammanhanget osannolikt. I resonemanget antyder han att det inte är något fel på lärarnas bedömningskompetens utan att problemet snarare handlar om att de inte har befogenheter att stötta de elever som behöver stöd. Fridolins uttalande indikerar att alliansen förfogar över makten men att det i själva verket är lärarna som borde ha den.

Att sätta betyg på tioåringar ger inte en bättre skola menar Fridolin. Däremot skulle högre lärarlöner och mer tid för att utföra arbetet bidra till detta (Rohwedder 2014). Innebörden av denna utsaga kan utläsas som att Fridolin tycker att alliansens betygsförslag inte skulle bidra till att förbättra skolan. Istället för att tidigarelägga betygssättningen borde det enligt honom fokuseras på att höja lönerna och öka lärarnas tid eftersom detta skulle göra skillnad. Det som lämnas utsagt, är att Fridolin anser att lärarnas löner i dagsläget är för låga och att de inte ges tillräckligt med tid för att kunna sköta sitt arbete. Fridolin håller inte med alliansen i det att skolan per automatik skulle bli bättre om betyg från årskurs fyra infördes.

4.2.2 Lärarkårens ståndpunkter

Läraryrket är negativt till alliansregeringens förslag att införa betyg från årskurs fyra och i debatten deltar förbundets tidigare ordförande Eva-Lis Sirén. Hon hänvisar till en undersökning som visar att stödet är lågt inom lärarkåren för att tidigarelägga betygssättningen. Endast en procent av lärarna i undersökningen tycker att tidigare betyg är en viktig åtgärd för att skolan ska gå framåt (Hagström 2014). Betydelsen av detta kan tolkas som att Sirén inte tycker att betygsförslaget är en bra idé eftersom majoriteten av lärarna är emot det. Att det finns många andra insatser som skulle göra skillnad och förbättra skolan, men att tidigare betyg inte är en av dessa, framgår också i hennes utsaga. Siréns resonemang indikerar att skolan inte kommer att gå framåt om betyg från årskurs fyra införs och att det inte heller borde genomföras eftersom att lärarkåren inte vill det. Hon poängterar:

Det är bristen på möjlighet att sätta in stöd som är den största bristvaran i svensk skola idag. Det här gör inte heller läraryrket mer attraktivt (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014).

Citatet kan förstås i termer av att Sirén menar att lärarna kan sätta in stöd men att det inte är möjligt i dagsläget eftersom det inte finns resurser till att göra det. Enligt henne gynnas inte

professionen av att införa betyg från årskurs fyra, förmodligen för att det innebär mer jobb för lärarna. Sirén antyder en önskan om att läraryrket ska bli mer tilldragande, men att förslaget får motsatt effekt och indirekt leder till att det istället blir oattraktivt. I resonemanget kan man se spår av att Sirén klandrar alliansen för att eleverna inte får det stöd de behöver.

Hon menar att en ny betygsreform är ett resursslöseri och beklagar att förslaget kommer så tätt inpå de förändringar som nyligen har gjorts. Sirén poängterar att lärarna inte är i behov av att implementera ett nytt betygssystem (Hagström 2014; ”Tidigare betyg helt fel väg att gå” 2014; Lärarförbundet: Ett enormt resursslöseri 2014). Detta kan förstås i termer av att Sirén menar att tidigarelägga betygssättningen skulle innebära att man slösade med skolans resurser, vilket inte är positivt. Att det dessutom inte var länge sedan ett nytt betygssystem infördes verkar vara ytterligare en anledning till att hon är skeptisk mot förslaget. Siréns utsaga antyder också att det finns andra saker som lärarna är i behov av, vad detta är framgår inte, men att tillämpa ett nytt betygssystem är det inte. Sirén är också kritisk till utredningens gång och betonar:

Det är anmärkningsvärt att en utredare kommer fram till ett identiskt förslag som det som regeringen tidigare har lagt. Det naturliga är väl annars att man först utreder en sak och sedan utgår ifrån det (Hagström 2014).

Resonemanget tyder på att Sirén ifrågasätter betygsförslagets tillkomst och i förlängningen alliansregeringens handlingar och avsikter. Att hon menar att regeringen började i fel ordning då de redan innan hade bestämt vad utredningen skulle leda fram till. Det underförstådda i uttalandet är att Sirén uttrycker starka tvivel om betygsutredningens trovärdighet.

Det framgår som sagt att Lärarförbundet är negativa till förslaget att införa betyg från årskurs fyra och i deras yttrande över promemorian avvisas det. Lärarförbundet menar att den skolpolitik som har bedrivits under en längre period i Sverige är inriktad mot krav gentemot elever och lärare, som exempelvis tidigare betyg. Förbundet anklagar politiken för misslyckande i det hänseendet att alltför få är eller vill bli lärare, att kunskapsresultaten dalar och att lärarna står överst på stresslistor (Lärarförbundet, 2014, s.1). Betydelsen av detta kan tolkas som att Lärarförbundet är negativa till alliansens skolpolitik eftersom den präglas av för mycket krav, vilket alltså innefattar betygsförslaget. Lärarförbundet antyder att det är politikens fel att det råder en lärarbrist i landet, att kunskapsresultaten blir allt sämre och att lärarkåren lider av stress. Utsagan indikerar också att Lärarförbundet ser ett samband mellan krav, sämre kunskapsresultat och lärarnas dåliga välmående.

I promemorians förslag antas det att kunskapskontroller säkrar en tidigare upptäckt av elever i behov av stöd men Lärarförbundet är av en annan åsikt:

Lärarförbundet menar dock att det inte är ett mindre problem i verksamheten att hitta elever som behöver stöd. Svårigheterna är istället att det inte ges resurser, att det saknas säkra metoder för att ge stöd, att det saknas specialpedagogisk kompetens och att lärarna inte alltid blir lyssnade till. Problemet är alltså inte att uppmärksamma elever som har behov – det är att hjälpa dem (Lärarförbundet, 2014, s.1).

Resonemanget antyder att Lärarförbundet menar att svårigheterna inte ligger i att finna eleverna som behöver stöd i skolan utan att problemet snarare består av bristfälliga resurser för att hjälpa dem. Ytterligare ett problem anses vara att lärarna sällan blir åhörda i sammanhanget. Lärarförbundets uttalande indikerar att det finns elever i behov av stöd men att lärarna för närvarande inte kan stötta dessa eftersom det saknas tillgångar, vilket alliansregeringen indirekt bär skulden för. Det som underförstås är också att Lärarförbundet vill att lärarnas åsikter ska beaktas i större utsträckning än vad de för närvarande gör.

I remissvaret anger Lärarförbundet fem skäl som motivering emot betygsförslaget. För det första att betyg i årskurs sex kan ha resulterat i att högpresterande elever gynnas och lågpresterande missgynnas. För det andra att det inte finns vetenskapligt stöd som visar att studieresultatet blir bättre för att betygssättningen sker tidigare. Ytterligare ett skäl emot förslaget är att studier visar att yngre barn har svårt att förstå att betyget gäller deras prestation och inte deras person. Slutligen anges att betygsförslaget har lågt stöd bland både allmänheten och lärarkåren (Lärarförbundet, 2014, s. 2). Innebörden kan utläsas som att Lärarförbundet menar att betyg i årskurs fyra skulle innebära att vissa elevgrupper premieras och andra inte vilket är negativt. De antyder att det inte finns något samband mellan goda studieresultat och tidigare betygssättning varför det inte heller bör ske. Att elever tror att betyget handlar om deras person och att stödet är lågt bland lärarna och allmänheten verkar Lärarförbundet tycka är vidare bevis som talar emot betygsförslaget.

I remissvaret från Lärarnas Riksförbund uttrycks att de avstyrker förslaget att införa betyg från årskurs fyra. Förbundet delar promemorians uppfattning om att det behövs vidtas åtgärder för att öka elevernas förutsättningar att klara grundskolan. De menar att en framgångsrik skola innefattar uppföljning av lärare och tidiga stödinsatser, vilket förbundet anser att de senaste skolpolitiska reformerna har prioriterat, exempelvis införandet av lärarlegitimation och reformeringen av lärarutbildningen (Lärarnas Riksförbund, 2014, s. 1-2). Utsagans innebörd är att Lärarnas Riksförbund inte vill att betyg ska införas från årskurs fyra. Däremot verkar de eniga med alliansen om att det behövs insatser för att eleverna fullständigt

ska kunna genomföra grundskolan. De tycks vara positiva till alliansregeringens skolpolitik gällande reformeringen av lärarutbildningen och introduceringen av legitimationen för lärarkåren då detta, enligt förbundet, bidrar till en framgångsrik skola.

Lärarnas Riksförbund framhåller att promemorians olika förslag handlar om att förstärka skolans likvärdighet och kunskapsresultat, men uttrycker samtidigt att:

När det gäller förslaget om tidigare betyg anser förbundet att detta inte bör genomföras i enlighet med förslaget. Den främsta anledningen till den slutsatsen är att det behövs en noggrann utvärdering av konsekvenserna av införandet av betyg från årskurs 6. Det handlar bland annat om effekter på studieresultat och likvärdighet, hur elever och föräldrar uppfattar signalen om att få tidigare betyg, samt om förändringar för lärarkåren. Detta var dessutom en förutsättning för att reformen skulle genomföras, att den skulle utvärderas efter ett antal år (Lärarnas Riksförbund 2014, s. 2).

Resonemangets betydelse avspeglar att Lärarnas Riksförbund inte anser att betygsförslaget bör tillämpas så som det är utformat i promemorian. Skälen till detta är att det, enligt förbundet, finns ett behov av att göra en utvärdering av betygssättningen i årskurs sex, vilket ännu inte har gjorts. De betonar vikten av detta eftersom det var villkoret för reformens genomförande. Lärarnas Riksförbund tycks vilja granska vilka effekter betygssättningen har haft på elevernas studieresultat och på betygs likvärdighet. Elevers och föräldrars uppfattningar kring de tidigare lagda betygen verkar också vara av intresse att utvärdera, samt de omställningar som lärare har behövt göra i sitt arbete. I Lärarnas Riksförbunds uttalande antyds indirekt kritik mot alliansregeringen eftersom de inte har uppfyllt villkoret om en utvärdering av betyg i sexan, utan istället lagt ett förslag om en ny betygsreform. Det som också indikeras är att den tidigare lagda betygssättningen förväntas ha haft konsekvenser för studieresultaten, betygs likvärdighet, bemötandet från elever och föräldrar, samt att det har förändrat lärarnas arbetsvillkor. Vilka dessa är, om de är negativa eller positiva, utelämnas i sammanhanget men ordvalet ”konsekvenser” reflekterar att förbundet känner en viss oro.

4.3 Del 2: Vilka föreställningar finns det om betygs funktion bland dessa aktörer?

I detta avsnitt är min avsikt att besvara ovanstående fråga. Detta kommer att göras genom att olika citat och utsagor, från det empiriska materialet, presenteras och analyseras gentemot uppsatsens teoretiska utgångspunkt, i detta fall teorier om betygs funktioner.

4.3.1 Politikernas ståndpunkter

Fördelen med betyg är flera. Det ger tydlig information till föräldrar om hur elever ligger till och ökar också ett resultatfokus i skolarbetet som är viktigt (Alliansen vill ha betyg från fyran 2014; Alliansen: ”Vi vill införa betyg från årskurs fyra 2014).

Utifrån Jan Björklunds yttrande ovan kan man se spår av olika betygsfunktioner. Dels informationsfunktionen, alltså att betyget ska fungera som informationsbärare så att föräldrar får reda på hur deras barn ligger till i förhållande till kunskapsmålen. Enligt Nordgren och Odenstad innebär denna funktion att betyget ska ge information till både eleven föräldrarna och skolan (Nordgren & Odenstad, 2012, s.14), men i citatet ovan blir det tydligt att alla delar inte innefattas utan att informationen endast är riktad till föräldrarna. Björklund nämner varken eleven eller skolan i sammanhanget vilket kan vara ett medvetet val eller en tillfällighet. Oavsett vilket är detta tänkvärt i relation till Nordgrens och Odenstads fråga om betyget är till för eleven, läraren, föräldern eller samhället (Nordgren & Odenstad, 2012, s.11).

Slutet av citatet, då Björklund talar om ”resultatfokus”, kan ses som ett exempel på det Nordgren och Odenstad betecknar ”motivationsfunktionen”, att betygen dels kan ha en sporrande effekt på skolarbetet och dels en varnande funktion ifall arbetsinsatserna inte är tillräckliga och på så vis motiverar eleven att prestera. Ytterligare exempel på denna funktion avspeglas i detta uttalande:

Betyg gör att skolan blir mer resultatfokuserad. Är det fokus på resultat kommer många fler att anstränga sig att både nå resultat och att höja resultaten (Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra 2014).

Björklunds resonemang om att betygen fungerar som drivkraft för elevernas skolarbete och som resultathöjare kan sättas i relation till Nordgrens och Odenstads tankar att betyg som motivation inte alltid gynnar eleverna. De framhåller att betygen kan ha motverkande effekt, särskilt negativ återkoppling i form av dåliga betyg kan få förödande konsekvenser för elevernas självkänsla och förlama deras studiemotivation (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Björklunds utsaga reflekterar inte dessa tankar vilket antyder att han inte delar dem. Han indikerar istället att betygssättningen i sig bidrar till att eleverna anstränger sig mer oavsett vilket betyg de får.

Björklund motiverar betygssättning i årskurs fyra genom att påtala att länder som ligger högt i PISA har tidig betygssättning. Han hävdar att resultaten i den ”betygsfria” svenska skolan oupphörligen har försämrats och att Sverige nu ligger på 38:e plats i Pisa- undersökningen (Hagström 2014; Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Ytterligare skäl till betygen är ”fördelen att det blir likvärdigt nationellt” eftersom Björklund anser att omdömen inte är möjliga att jämföra på samma vis (Larsson 2014). I detta resonemang avspeglas Nordgrens och Odenstads teori om betyg som kontrollfunktion. Denna

funktion är en del av informationsfunktionen eftersom informationen som betygen förmedlar dels kan användas för att göra jämförelser och dels för att kontrollera skolor (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). I utsagan kan man utläsa att betygen används som ett underlag och som en slags måttstock för att jämföra Sverige med andra länder gällande kunskapsresultat. Enligt Nordgren och Odenstad innebär denna mätning och jämförelse, som sker nationellt och internationellt, i förlängningen att skolorna granskas. Att betygen används som instrument av staten för att ”kontrollera hur väl skolorna uppfyller sina mål” (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

Björklund uttrycker att fördelen med betyg är att ”det blir likvärdigt nationellt”, detta kan tolkas utifrån Nordgrens och Odenstads tankar om att likvärdighetsaspekten är villkoret för betygens funktion. Det innebär att kraven för att uppnå ett visst betyg ska vara samma oavsett vem som sätter betyget eller var i landet som det sätts (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Dessa tankegångar uttrycks dock inte i Björklunds resonemang ovan.

Lärarna i klassrummet ser säkert behovet men de får inte stöd från skolledningen eller kommunen för att sätta in extra hjälp. Betyg visar vilka elever som verkligen behöver hjälp och blir ett redskap när lärarna ska argumentera för mer stöd till eleverna (Hagström 2014).

Björklunds uttalande kan förstås i ljuset av det Nordgren och Odenstad kallar ”disciplineringsfunktionen”, ett slags maktförhållande som uppstår som en följd av betygens urvals- och kontrollfunktion. De menar att ”betyget är ett kvitto på en genomförd utbildning” och att betygshandlingen bygger på betygsättarens värderingar. I detta sammanhang finns det alltså skäl för eleverna att anpassa sig efter lärarnas vilja om de vill uppnå ett visst betyg menar de (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). I Björklunds yttrande avspeglas denna maktrelation då han uttrycker att lärarna ska använda betyget som ett ”redskap” i argumentationen för att få mer elevstöd. I detta fall är det gentemot skolledningen och kommunen som betygets disciplineringsfunktion ska verka.

Som jag har nämnt tidigare präglas debatten av reaktioner på Björklunds politik, det vill säga på betygsförslaget i sig och dess tillkomst. I många av motargumenten uttrycks det alltså få synvinklar om vad betygen ska fylla för funktion, vilket är ett värdefullt resultat i sig. Dessa åsikter finns säkerligen bland debattörerna och ligger som grund till de argumentationer som förs, men i denna debatt kommer de inte fram fullt. Det som snarare formuleras är vad förslaget i sig fyller för funktion och däri går det att urskilja spår av betygens olika funktioner.

Ibrahim Baylan understryker att inte finns några fördelar med eller att skolan är i behov av att reformera betygssystemet vart fjärde år (Hagström 2014; Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Han menar att betygsförslaget inte löser problemen i skolan utan att det snarare kan förvärra situationen. Baylan poängterar att skolan istället behöver stärkas från grunden och att mer resurser är en del av denna förstärkning (Eklundh 2014). I detta resonemang kan man uttyda spår av Nordgrens och Odenstads teori om betyg som disciplinering. De framhåller att statens kontrollfunktion över skolan kan fungera på samma sätt som i maktrelationen mellan betygsättaren och den som blir betygsatt. Att staten styr och sätter gränser för skolans resurser och i förlängningen för ”den pedagogiska friheten”. Makten innehas alltså av staten vilket skolorna måste förhålla sig till (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). Baylans utsaga pekar på att betygen fungerar disciplinerande över skolorna vilket tar sig uttryck i limiterade resurser.

Gustav Fridolin betonar att denna ”politiska utspelshysterin” på inga villkor är bra för skolan och menar att betygsförslaget är en ogenomtänkt förändring som ”stjäl tid från lärarnas möte med eleverna” (Alliansen vill ha betyg från fyran 2014; Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra 2014). Han poängterar att alliansregeringen måste ”sluta klydda” eftersom de nyligen har infört ett nytt betygssystem (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014; Hagström 2014). Att betygssätta tioåringar är något som Fridolin menar inte bidrar till en bättre skola (Rohwedder 2014). Även i Fridolins resonemang finns det tecken som pekar på det Nordgren och Odenstad betecknar ”disciplineringsfunktionen” (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). Att staten går in och inspekterar, dirigerar och ändrar om i skolan vilket resulterar i att lärarna begränsas i sitt arbete. I Fridolins uttalande avspeglas denna funktion då han befäller alliansregeringen att sluta att lägga sig i och försämra den svenska skolan. I utsagan ryms också Nordgrens och Odenstads teori om betyget som motivation (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Att betyg inte jämt har en positiv verkan utan att de kan ha en destruktiv effekt på eleverna, vilket Fridolins uttalande visar ansatser mot. Nordgrens och Odenstads fundering om betygen är ”ett hinder eller en hjälp i kunskapsutvecklingen” är värt att begrunda i sammanhanget (Nordgren & Odenstad, 2012, s.11).

4.3.2 Lärarkårens ståndpunkter

Eva-Lis Sirén framhåller att inga elever hjälps av att införa betyg från årskurs fyra och att de tidigare lagda betygen inte skulle bidra med stöd för de elever som har det svårt (Alliansen vill ha betyg från fyran 2014; Hård kritik mot alliansens betygsförslag 2014; Alliansen: ”Vi vill

införa betyg från årskurs fyra” 2014). Siréns resonemang kan relateras till det Nordgren och Odenstad benämner ”motivationsfunktionen” (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Att betyg kan fungera som drivkraft och sporra eleverna att prestera bättre i skolan. De menar att betygets funktion både kan vara morot och piska, det vill säga att betyget är ett mål i sig eller att det är något som driver på. Siréns uttalande antyder inga spår av detta synsätt utan reflekterar snarare den negativa effekten av betyg som Nordgren och Odenstad också menar existerar. De anger att dålig självkänsla och förlamande studiemotivation bland elever är två följder som betygssättning kan medföra (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

Sirén menar att betygsförslaget är ytterligare en detaljfråga som alliansregeringen fokuserar på istället för att satsa på det som enligt henne skulle göra skillnad i skolan; ”rätt förutsättningar för lärarna och mer resurser till särskilt stöd så att alla elever når sina mål” (Holmström, 2014; Massiv kritik mot betyg i årskurs fyra 2014). Sirén frågar:

Ska lärarna än en gång tvingas använda värdefull tid för att implementera ett nytt betygssystem innan bläcket ens har torkat på det förra? (Hagström 2014; ”Tidigare betyg helt fel väg att gå” 2014).

Resonemangen ovan antyder spår av Nordgrens och Odenstads tankar om betyg som disciplinering. Att staten går in och detaljstyr skolan och sätter upp ramar som får konsekvenser på hur verksamheten kan bedrivas (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). Siréns citat ovan kan ses som exempel på detta då hon uttrycker missnöje över statens sätt att reformera betygssystemet som tar tid ifrån lärarna att utföra sitt arbete. Ordvalet ”tvingas” används i sammanhanget vilket antyder att lärarnas ”pedagogiska frihet” hämmas då de måste förhålla sig till och anpassa sig efter statens styrning, vilket Nordgren och Odenstad också menar är en konsekvens av betygets disciplineringsfunktion (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15).

Enligt Lärarförbundet går betygsförslaget i linje med den kravinriktade och felriktade politik som de anser att alliansregeringen bedriver varför de avfärdar förslaget. Istället för mer detaljstyrning och nya krav efterlyser förbundet bland annat en större tilltro till lärarkårens kompetens och att det tillförs resurser till skolverksamheten (Lärarförbundet 2014, s. 1). Även Lärarförbundets utsaga kan sättas i relation till Nordgrens och Odenstads disciplineringssteori. Att betygets funktion av kontroll och styrning upprätthåller en maktposition mellan stat och skola och att staten i detta fall har överhanden (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). I resonemanget kan de ökade kraven på elever och lärare utläsas som en del av denna styrning.

Förbundet indikerar en begäran att få tillbaka ”den pedagogiska friheten”, som Nordegren och Odenstad menar förtrycks i disciplineringsfunktionen (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15), då förbundet efterfrågar mer tillit till lärarprofessionens förmågor från staten.

Läraryrket motiverar emot betygsförslaget består bland annat av en hänvisning till en studie som framhåller att det finns svårigheter för yngre barn att förstå att betyget gäller deras prestation och inte deras person. Det finns således en risk att eleven kopplar ihop betyget med sig själv och uppfattar det som ett individomdöme. Ytterligare skäl mot förslaget är följande:

Regeringens egen utredare framför att införandet av tidigare ämnesbetyg i årskurs 6 kan ha lett till att högpresterande elever gynnas och lågpresterande missgynnas. Svensk skola är inte betjänt av att det blir större likvärdighetsproblem längre ned i åldrarna (Läraryrket 2014, s. 2).

Resonemanget ovan avspeglar två olika betygsfunktioner. För det första Nordegrens och Odenstads teori om betyg som motivationsfunktion och de negativa konsekvenserna som betygssättningen för med sig. I detta fall att eleverna misstar betyget för en värdering av deras person istället för deras prestation vilket kan få förödande effekter för de som erhåller ett dåligt betyg. Både självkänslan och studiemotivationen kan bli lidande (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Ytterligare ett exempel på motivationsfunktionen syns i början av citatet ovan då Läraryrket pekar på att betygsinförandet i årskurs sex kan ha främjat vissa elevgrupper och försummat andra. För de andra kan slutet av citatet, då förbundet lyfter ”likvärdighetsproblem”, sättas i relation till en aspekt inom Nordgrens och Odenstads kontrollfunktion. De understryker att förutsättningen för betygs funktion är att det råder en likvärdighet i systemet. Det ska alltså inte göra någon skillnad vem som sätter betyget (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). I Läraryrket utsaga indikeras att själva betygssättningen är tvivelaktig eftersom den orsakar svårigheter med likvärdigheten.

Läraryrket synpunkter är att betygsfrågan bör behandlas enhetligt för hela mellanstadiet. Däremot poängterar de att frågan om betyg från årskurs fyra är avhängig utredningen av betyg i årskurs sex. De vill granska effekterna för studieresultat och likvärdighet, samt vilken reaktion de tidigare betygen har hos elever och föräldrar. Slutligen vill de också undersöka konsekvenserna av förändringarna som har skett för lärarkåren (Läraryrket 2014, s. 2). I detta resonemang kan man se spår av tre betygsfunktioner. För det första det Nordgren och Odenstad kallar ”informationsfunktionen” som används som återkoppling mellan elev, förälder och skola och alltså meddelar hur skolarbetet fungerar. Syftet med detta är att förändra arbetsformer eller ambitionsnivåer om

det finns ett behov av det (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Lärarnas Riksförbunds yttrande antyder emellertid att informationen endast är riktad från elev och förälder till skolan och inte i motsatt håll.

För det andra reflekteras betyg som kontroll i Lärarnas Riksförbunds utsaga. Nordgren och Odenstad menar att betygets informationsfunktion möjliggör en kontroll av skolor, varför de menar att betygen också fyller en kontrollerande funktion (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14). Att betygen kan användas för att granska graden av skolans måluppfyllelse, vilket studieresultatet i förbundets uttalande ovan kan ses som exempel på. Granskningen av ”likvärdighet” som förbundet vill genomföra antyder också en aspekt av Nordgrens och Odenstads kontrollfunktion. De menar att likvärdigheten i betygssystemet spelar en avgörande roll inom utbildningsväsendet.

För det tredje finns det spår av Nordgrens och Odenstads betyg som disciplinering i Lärarnas Riksförbunds resonemang. Att ett maktförhållande skapas i och med betygens kontrollerande funktion, dels mellan elev och lärare samt dels mellan skola och stat (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). I detta fall tar det sig uttryck genom att förbundet vill undersöka de konsekvenser som införandet av betyg i årskurs sex har haft på lärarnas arbetsvillkor. Nordgren och Odenstad ställer sig frågande till om betygen främst är disciplinerande och kontrollerande eller informativa och utvecklande, vilket är tänkvärt inom denna kontext (Nordgren & Odenstad, 2012, s.11).

4.4 Del 3: Vilka lärandemodeller och didaktiska perspektiv förekommer i debatten och hur är dessa relaterade till föreställningar om betygens funktioner?

I detta avsnitt är min avsikt att besvara ovanstående fråga. Detta kommer att göras genom att olika citat och utsagor, från det empiriska materialet, presenteras och analyseras gentemot uppsatsens teoretiska utgångspunkt, i detta fall teorier om lärande och didaktik.

4.4.1 Politikernas ståndpunkter

Jan Björklunds uppfattning är att bristen på resultatfokus är en av förklaringarna till varför resultaten sjunker i svensk skola. Han framhåller att vi måste höja kunskapsresultaten och att tidiga betyg kan bidra till detta (Larsson 2014). Enligt honom gör betygen att skolan blir mer resultatfokuserad vilket leder till att fler elever kommer att anstränga sig både att nå resultaten och att höja dem (Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra 2014). Björklund understryker att vi måste ”våga ha betyg i skolan” och hävdar:

Man hjälper ingen genom att vara kravlös (Eklundh 2014).

Resonemanget ovan kan sättas i relation till ett behavioristiskt synsätt på lärande. Björklund ger uttryck för att betygen i sig sporrar eleverna och får dem att ändra sitt beteende, vilket kan ses som exempel på betingning och förstärkning inom behaviorismen. Vid betingning tror man att inläring sker med hjälp av stimuli som utlöser en naturlig respons hos människan. Att individen således lär sig genom att koppla ihop en företeelse med en annan. Förstärkning innebär att ett beteende kan ändras vid belöning (Säljö, 2011, s. 163-164). Betygen ses således som en slags belöning som förändrar elevernas beteende och får dem att anstränga sig mer. Inom denna utsaga avspeglas också vilken funktion betyget ska fylla. Motivationsfunktionen framgår tydligt i sammanhanget, alltså att betyget ska fungera som en morot och motivera eleven att prestera (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

I citatet där Björklund talar om kravlöshet syns spår av didaktiska perspektiv då det indikerar att det krävs krav i undervisningen för att eleven ska lära sig. Betygen verkar i sig vara en förutsättning för att lärandet ska ske. Bedömning betraktas på så vis som en del av det didaktiska arbetet. Ytterligare exempel på det didaktiska perspektivet ryms i detta citat:

Lärarna i klassrummet ser säkert behovet men de får inte stöd från skolledningen eller kommunen för att sätta in extra hjälp. Betyg visar vilka elever som verkligen behöver hjälp och blir ett redskap när lärarna ska argumentera för mer stöd till eleverna (Hagström 2014).

Citatet kan förstås i ljuset av de didaktiska begränsningar som läraren stöter på i sitt arbete och som de måste förhålla sig till (Langfeldt, 2011). Det antyds ovan att lärarna inte får tillräckligt stöd för att kunna utforma undervisningen så att eleverna får den hjälp de behöver. Langfeldts tankar om att didaktiken hamnar under press eftersom lärarna inte är fria i sitt handlingsutrymme reflekteras tydligt i Björklunds yttrande. Något som inte syns i citatet men som Langfeldt ger uttryck för att det är testandet av elever som är boven i dramat eftersom det styr undervisningen (Langfeldt, 2011, s. 137). Att betygen visar vem som behöver hjälp och är ett redskap för lärarna i deras argumentation om att sätta in stöd till eleverna kan relateras till betygens informations-, kontroll- och disciplineringsfunktion (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14-15). Betygen ger således information om hur det går för eleven i skolan, samt makten till lärarna att utöva över skolledningen och kommunen för att få sin vilja igenom gällande elevstöd.

Ibrahim Baylan poängterar att det är en varningssignal att lärare och forskare är emot att införa betygsförslaget och att betygssystemet inte behöver göras om vart fjärde år (Hagström 2014; Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Baylan anser:

Det är viktigt att man har lärarna med sig när man gör stora förändringar. Att göra om systemet igen när skolan egentligen behöver stärkas från grunden med bättre resurser, det löser inte problemen. Snarare tvärtom – det kan till och med förvärra situationen om man fortsätter att skjuta från höften utan forskningsstöd eller lärarnas stöd (Eklundh 2014).

I resonemanget kan man spåra didaktiska perspektiv som tar sig uttryck i olika begränsningar för lärarna. Otillräckliga resurser och stora systemförändringar kan ha en hämmande effekt för yrkesutövandet. Lärarna inte är eniga med de ändringar som planeras att göras men ändå är de tvungna att anpassa sig till dem (Langfeldt, 2011). Vikten av att ha lärarna med sig, som Baylan uttrycker ovan, kan sättas i relation till att didaktiken handlar om ”lärarens egen lära om undervisningen” (Kansanen et al. 2011, s. 42). I citatet indikeras att det är lärarna som är bäst lämpade att bedriva undervisningen varför det anses viktigt att lyssna på dem då de inte stödjer förslaget. Baylans uttalande om att ”det skjuts från höften” utan lärarnas stöd kan ses som ett exempel på det Nordgren och Odenstad betecknar ”disciplineringsfunktionen” (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 15). Att staten använder betygsförslaget för att styra över lärarna. Däremot går det inte att uttolka några spår av lärandeteorier i Baylans resonemang.

Gustav Fridolin menar att problemet i svensk skola inte beror på att lärarna inte ser vilka elever som är i behov av stöd. Han anser att det snarare handlar om att lärarna inte innehar auktoriteten att se till att eleverna får det (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Fridolin markerar:

Den här politiska utspelshysterin är inte bra för skolan, ogenomtänkta förändringar stjälar tid från lärarnas möte med eleverna (Alliansen vill ha betyg från fyran 2014; Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra 2014).

Resonemanget kan sättas i relation till didaktiska perspektiv som består av att lärarna har kompetensen att se de elever som behöver stöd och kan organisera undervisningen så att de får det (Kansanen et al. 2011). Samtidigt kan utsagan ses i ljuset av de didaktiska begränsningar som läraren utsätts för i sitt arbete. Att de således inte har makten att agera fritt efter eget huvud och att deras tid går åt till annat än undervisning och mötet med eleverna (Langfeldt, 2011). I citatet då Fridolin talar om att ”förändringar stjälar tid från lärarnas möte med eleverna” reflekteras idéer om att lärande sker i interaktion. Med andra ord att lärande och kunskapsutvecklande sker i sociala och kommunikativa sammanhang. Att samspelet med andra är avgörande för människans utveckling (Säljö, 2011, s. 170).

Fridolin uppmanar alliansregeringen att ”sluta klydda” eftersom att de nyligen har genomfört ett nytt betygssystem (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014; Hagström 2014). Han uttrycker:

Vi har precis ändrat i betygssystemet och att nu börja sätta betyg på tioåringar ger inte en bättre skola. Det som skulle ge en bättre skola är att lärarna får mer tid att utföra sitt arbete och inte fler pålagor och att de får bättre lön. Det vill vi fokusera på (Rohwedder 2014).

Citatet kan sättas i relation till didaktik som undervisningskonst, en slags förmåga att vägleda eleven till förståelse och kunskapsutveckling (Kansanen et al. 2011). Fridolin antyder att lärarna kan sköta sitt arbete under de rätta förutsättningarna. Utsagan kan också ses som exempel på Langfeldts tankar om att didaktiken är hotad eftersom att arbetet i klassrummet begränsas genom ökad yttre styrning. Resursbrist, för lite tid att sköta sitt arbete och andra pålagor är exempel på detta (Langfeldt, 2011). En antydning av betygens funktion kan utläsas i Fridolins yttrande ovan. Att betygens motivationsfunktion kan ha en negativ inverkan på eleverna både vad det gäller deras självkänsla och studieprestationer (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14).

4.4.2 Lärarkårens ståndpunkter

Enligt Eva-Lis Sirén innebär betygsförslaget att lärarna skulle tvingas använda värdefull tid till att implementera ett nytt betygssystem (Hagström 2014; ”Tidigare betyg helt fel väg att gå” 2014). Sirén hävdar att betygsförslaget endast utgör en detaljfråga och är ”ett enormt resursslöseri” (Betyg från årskurs fyra föreslås 2014; Betyg från fyran föreslås 2014). Istället vore det, enligt henne, bättre att satsa på mer resurser, rätt förutsättningar för lärarna och stöd till eleverna så att alla uppnår målen (Holmström, 2014; Massiv kritik mot betyg i årskurs fyra 2014).

Utsagan reflekterar tanken om att den didaktiska kompetensen, det vill säga förmågan att utforma undervisningen så att det blir möjligt för eleverna att tillägna sig kunskap, kräver rätt förutsättningar (Kansanen et al. 2011). Sirén ger uttryck för att möjligheten för lärare att utföra sitt arbete begränsas pga. tidsslöseri, otillräckliga resurser och bristande stöd. Detta kan sättas i relation till Langfeldts resonemang om att extern styrning riskerar att undervisningen blir till något annat (Langfeldt, 2011, s. 147-148). Spår av interaktionsteori ryms i utsagan då det bygger på ett underliggande resonemang om att lärandet sker i samspel mellan elev och lärare (Säljö, 2011). Att det finns tid för interaktion är alltså en förutsättning för lärandet. Sirén påpekar:

Det är inte tidigare betyg som ger lärare mer tid för undervisning och tidigare betyg kan inte ge elever som har det svårt mer stöd. Det är bristen på möjligheten att sätta in stöd som är den största bristvaran i svensk skola i dag ("Tidigare betyg helt fel väg att gå" 2014).

Citatet kan ses i ljuset av Langfeldts tankar kring lärarnas didaktiska utmaning. Han betonar att det är lärarens didaktiska kompetens som är den avgörande faktorn för en lyckad undervisning. Mätning och bedömning av elever hjälper inte lärarna att ta sig an utmaningen enligt honom (Langfeldt, 2011, s. 141). Siréns uttalande går i linje med detta. Hon uttrycker att tidsbristen är problemet och inte förmågan att identifiera de elever som behöver hjälp. Således indikeras att betygen inte fyller någon annan funktion än att bidra med ökad tidsbrist.

Läraryrket motiveras mot betygsförsälget utgörs bland annat av att de hävdar att det inte finns något vetenskapligt bevis som pekar på att tidiga betyg skulle ge bättre studieresultat. De menar istället att förslaget trappar upp den kravinriktning, mot elever och lärare, som skolpolitiken har bedrivit. Förbundet ser detta som ett skäl till att inte belasta lärarna med ytterligare arbetsbördor (Läraryrket, 2014, s. 2). De efterfrågar:

Läraryrket vill istället se mer av tilltro till lärarkårens förmåga, mer utvecklingsarbete tillsammans med professionen och färre obligatoriska prov av eleverna (Läraryrket, 2014, s.1).

Detta resonemang kan sättas i relation till didaktikens huvuddefinition. Att det ursprungligen handlar om förmågan att kunna bistå och leda människor i deras kunskapsutvecklande (Kansanen et al. 2011, s. 29), vilket citatet antyder att lärarna behärskar. Inom samma utsaga ryms dessutom spår av de didaktiska begränsningar som Langfeldt ger uttryck för. Att det inom skolväsendet har vuxit fram en ny styrform som utgörs av ett ökat elevtestande. Langfeldt anser att kraven på dessa test har en stor inverkan och reglerar lärarnas undervisning och utgör en fara för det didaktiska arbetet (Langfeldt, 2011, s. 137-147). Indikationer om betyg som motivations- och disciplineringsfunktion kan också utläsas i Läraryrketets resonemang. Att staten har skolan under kontroll och på så vis indirekt styr över lärarnas undervisning, samt att betygen inte har en sporrande effekt på elevernas studieresultat (Nordgren & Odenstad, 2012, s. 14-15).

Läraryrketet påvisar också att betygen från årskurs sex kan ha förorsakat likvärdighetsproblem i skolan då de verkar som att olika elevgrupper gynnas medan andra missgynnas. De menar att studier ger bevis för att många yngre elever uppfattar betygen som ett omdöme av deras person och inte av deras prestation (Läraryrketet, 2014, s. 2).

Läraryrket kan tolkas utifrån didaktikens kärna; innehåll och organisering av undervisningen (Kansanen et al. 2011, s. 29). Det indikeras att det didaktiska arbetet, i form av bedömning, inte fungerar som det ska då alla elever inte är betjänta av att betygssättas. Resonemanget kan också sättas i relation till vilken funktion som betygen ska fylla. Betyg som motivation verkar i sammanhanget inte fungera gynnande varken för elevernas skolprestationer eller för deras självkänsla (Nordgren & Odenstad, 2011, s. 14-15). Synen på att interaktion är förutsättningen för lärandeprocessen kan spåras i förbundets uttalande då det indikerar att betygverksamheten i sig inte hjälper alla elever i sin kunskapsutveckling. Med andra ord att det i betygssättningsakten inte sker någon interaktion varför också lärandet missgynnas.

Lärarnas Riksförbund menar att ”uppföljning av rätt utbildade lärare” och ”tidiga stödinsatser” skapar en framgångsrik skola, vilket förbundet anser att de senaste skolpolitiska reformerna har bidragit till. Däremot säger de nej till förslaget att införa betyg från fjärde klass eftersom det inte har gjorts en utvärdering av betygssänkningen till årskurs sex ännu. De framhåller:

Lärarnas riksförbund delar utredningens inriktning om att ytterligare insatser behöver göras i grundskolan för att öka förutsättningarna för alla elever att inhämta basfärdigheterna, och på så vis klara grundskolan som helhet (Lärarnas Riksförbund 2014, s. 1).

I denna utsaga avspeglas den didaktiska kompetensen, det vill säga begåvningen att organisera undervisningen så att det blir möjligt för eleverna att ta till sig kunskap för att kunna agera i samhället (Kansanen et al. 2011, s. 29). Det uttrycks en önskan om att utveckla denna didaktiska förmåga. Det indikeras att detta skulle göras genom ”uppföljning” av lärare och ”stödinsatser” till eleverna, vilket skulle bidra till att de klarade skolan. Dessa ”stödinsatser” kan ses som ett exempel på synen om lärande som interaktion. Att människan ges förutsättningar att utvecklas genom samverkan med andra kunnigare, i detta fall lärarna (Säljö, 2011, s. 180).

Enligt Lärarnas Riksförbund krävs alltså en ”utvärdering av konsekvenserna av införandet av betyg från årskurs sex”. De vill granska vilka förändringar som lärarkåren har behövt göra, vilka intryck elever och föräldrar har kring tidigare betyg, samt de effekter på likvärdighet och studieresultat som betygen har fört med sig (Lärarnas Riksförbund 2014, s. 2).

Resonemanget kan ses i ljuset av bedömning som didaktiskarbetsform, en praktisk metod som underlättar för läraren att utforma och bedriva undervisningen (Kansanen et al. 2011, s. 42).

Det kan även sättas i relation till de begränsningar som läraren måste hantera i sitt arbete, i

form av förändringar som de själva inte har beslutat om (Langfeldt, 2011, s. 147-148). Inom utsagan syns spår av Nordgrens och Odenstads olika betygsfunktioner. Dels informationsfunktionen att betygen ska fungera som informationsbärare och dels kontrollfunktionen att de måste vara likvärdiga för att överhuvudtaget fungera. Betyg som disciplineringsfunktion antyds också eftersom de har en inverkan på lärarens verksamhet, samt betyg som motivation för elevernas studieprestationer (Nordgren & Odenstad, 2011, s. 14-15).

5. Slutsats

I denna avslutande del redogör jag för uppsatsens syfte och besvarar frågeställningarna genom att sammanfatta och jämföra de resultat som framkommit genom analysen. Slutligen presenteras förslag på vidare forskning.

5.1 Sammanfattning och slutdiskussion

Syftet med denna uppsats var att ställa lärarkårens uppfattning och argument i relation till politikernas i den debatt som pågår kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra. Genom att analysera utvalda artiklar och texter sökte jag ta reda på hur argumentationen fördes bland de olika aktörerna. Det jag ville undersöka var vilken inställning lärarkåren och politikerna har till förslaget och vilka funktioner som de menade att betygen skulle fylla. Dessutom var min avsikt att spåra didaktiska perspektiv och idéer om lärande som rymdes inom betygsfunktionerna. Med hjälp av innehållslig idéanalys och olika teoretiska begrepp försökte jag svara på uppsatsens frågeställningar:

- Hur argumenterar lärarkåren respektive politikerna kring förslaget om att införa betyg från årskurs fyra?
- Vilka föreställningar finns det om betygens funktion bland dessa aktörer?
- Vilka lärandemodeller och didaktiska perspektiv förekommer i debatten och hur är dessa relaterade till föreställningar om betygens funktioner?

Det framgår i analysen att alliansregeringen (företrädare av dåvarande utbildningsminister Jan Björklund) som lade fram förslaget är positiva till betyg i årskurs fyra. Anledningen till att tidigarelägga betygen anges vara att de svenska kunskapsresultaten sjunker i internationella mätningar såsom PISA och att länder som ligger bra till ger betyg tidigt. Betygens kontrollfunktion används av Björklund för att göra såväl nationella som internationella

jämförelser av kunskapsresultat. Fördelarna med den tidigare betygssättningen anges vara att det bidrar till tydlig information om hur det går för eleven i skolan och att de hjälper till att identifiera vilka som är i behov av stöd. Betygen, menar Björklund, fyller en informerande funktion. Dessutom menar han att betyg verkar motiverande för eleverna och ökar resultatfokus vilket i förlängningen leder till att kunskapsresultaten i den svenska skolan lyfts. Slutsatsen är att Björklund indikerar att det finns ett behov av, och att betygen är ett redskap för, att identifiera elever med behov av stöd. Detta antyder att lärarna för närvarande inte kan urskilja, och därmed inte heller hjälpa, dessa elever. Min tolkning av detta är att Björklund underminerar lärarnas kompetens. Björklund indikerar dessutom att informationen till föräldrar och elever inte är tillräckligt tydlig men ingenstans nämns lärarens roll. Detta anser jag är märkligt eftersom det är läraren som har huvudansvaret för elevernas kunskapsutveckling. Björklund antyder att för att skolan ska bli framgångsrik krävs resultatfokus vilket betygen åstadkommer. Att betygen per automatik höjer kunskapsresultaten anser jag inte vara en självklarhet. Björklund indikerar att Sverige avviker från normen med den sena betygssättningen, men tidigare forskning (se Lundahl, Román & Riis, 2010) pekar däremot på att Sverige går emot den internationella trenden genom att sänka betygsåldern. Björklund hävdar att själva betygssättningen gör att eleverna blir mer drivna i skolarbetet vilket han antyder att de inte är i dagsläget. Underförstått är också att bristande resultatfokus har orsakat undermåliga resultat. Orsaken till fallande resultat förklaras med att skolan under lång tid varit ”betygsfri”. Införandet av betyg från årskurs fyra kommer enligt Björklund inte betyda att lärarna får en tyngre arbetsbörda, detta indikerar enligt mig å andra sidan att de redan har det.

I Björklunds utsagor framträder mönster av en behavioristisk syn på lärande. Det antyds att betygen i sig verkar som belöning och motivering vilket får eleverna att ändra sitt beteende och anstränga sig mer i skolarbetet. Betygen tycks också utgöra själva förutsättningen för att eleverna ska lära sig eftersom de för med sig krav, vilket anses höja resultaten. De didaktiska spåren framträder eftersom betygen skulle underlätta lärarnas arbete enligt Björklund. Dels eftersom de fyller en informerande funktion och dels en disciplinerande som sätter lärarna i en bättre position att kräva elevstöd av skolledning och kommun.

Dåvarande skolpolitiska talesperson för Socialdemokraterna Ibrahim Baylan däremot är negativ till betygsförslaget och anklagar alliansen för att bedriva valtaktik istället för skolpolitik. Han menar att regeringen handlar ansvarslost genom att reformera betygssystemet

vert fjärde år samt att det saknas forskningsstöd för förslaget. Att inte heller ta hänsyn till den överenskommelsen om utvärdering av betyg från årskurs sex är han också kritisk till. Skolan, menar Baylan, är istället i behov av mer resurser. Till skillnad från Björklund nämner Baylan lärarna i diskussionen och poängterar vikten av att ta hänsyn till deras expertis.

Slutsatsen är att kärnan av Baylans kritik kan förstås i termer av att förslaget inte syftar till att förbättra skolan utan istället handlar om valkampanjande. Det antyds att det har skett alltför många skolreformer på senaste och att det saknas resurser vilket kan tolkas som kritik riktad mot ansvarig regering. Min tolkning är att betygsförslaget i sig inte får tillräckligt utrymme i Baylans resonering. Istället uppfattar jag det som att han själv driver valkampanj snarare än en välgrundad skolpolitisk debatt. Baylan indikerar att alliansregeringen, i och med förslaget, struntar i lärarprofessionen såväl som i forskarna då de väljer att gå vidare med det trots massiv kritik. Min uppfattning är att det här borde vara det centrala i hans argumentation och jag hade önskat en mer djupgående debatt. Baylan menar till skillnad från Björklund att det är genomförandet av reformer utan stöd i forskning som är orsaken till de dalande kunskapsresultaten i svensk skola.

I Baylans uttalanden går det inte att spåra några teorier om lärande. Däremot syns det didaktiska perspektiv i form av att lärarna begränsas i sitt arbete. Dels genom otillräckliga resurser och dels att lärarna tvingas anpassa sig efter ett betygssystem som de inte vill ha, vilket enligt Baylan inte är rätt. Det indikeras att lärarna är de professionella i sammanhanget varför de också bör lyssnas till. Att detta inte görs och att ”det skjuts från höften” antyder att betygsförslaget har en disciplinerande verkan på skolan.

Gustav Fridolin, språkrör för Miljöpartiet, är också han kritisk till betygsförslaget och kallar det för ”politisk klåfingrighet” och trycker på att skolan inte är i behov av nya tunga reformer. Fridolin menar att det behövs mer lärarledd tid med eleverna istället för administrativt arbete. Likt Baylan efterlyser Fridolin mer resurser samt även fler specialpedagoger i klassrummen. Fridolin anser likt Björklund att skolan behöver bli bättre på bedömningsarbetet. Till skillnad från Björklund menar han att problemet inte ligger på lärarnas förmåga att urskilja hjälpbehov bland eleverna utan istället att de saknar makt att påverka. Han poängterar också att eleverna i årskurs fyra inte är betjänta av att bli betygssatta och inte heller att skolan blir bättre.

Slutsatsen är att Fridolin antyder att alliansregeringen försvårar för skolan och lärarna genom att blanda sig i och upprepade gånger reformera. Betygsförslaget är en del av de tunga reformer Fridolin refererar till och anser skolan klara sig bättre utan. Min tolkning av detta är

att det återigen är politiken som stjälar fokus från betygsförslaget i sig. Debatten om fördelar och/eller nackdelar med betyg som fenomen sätts, enligt mig, inte i första rummet. Fridolins åsikt om att det råder brist på specialpedagoger är en indirekt kritik mot hur skolan styrs. Fridolin pekar på att lärarna inte har den makt som de borde ha för att agera och sätta in stöd till elever i behov. Inte minst på grund av tidsbrist.

Fridolins utsagor vittnar om ett synsätt att lärande sker i social interaktion. Detta eftersom han indikerar att betygsförslaget skulle innebära att lärarna fick ägna tid åt annat än mötet med eleverna. De didaktiska mönster som framträder är dels att lärarna har förmågan att vägleda eleverna så att de tillägnar sig kunskap, och dels att det didaktiska arbetet begränsas genom yttre styrning, vilket hindrar lärarna från att sköta sitt arbete. Det antyds att betygsförslaget skulle utgöra en del av lärarnas hinder vilket innebär att betygen fungerar kontrollerande och disciplinerande. Uttalandena indikerar också att betygen skulle fylla den negativa aspekten av motivationsfunktionen eftersom de inte anses gynna eleverna.

Läraryrket tidigare ordförande Eva-Lis Sirén är negativ till förslaget att införa betyg från årskurs fyra eftersom hon anser att det inte hjälper några elever. Betyg som motivation verkar enligt Sirén inte fylla någon positiv funktion. Hon menar att stödet är mycket lågt inom lärarkåren och att det finns viktigare åtgärder för skolan. Likt Fridolin anser Sirén att bristen på möjlighet att sätta in stöd är det övergripande problemet i skolan. En viktig poäng i hennes argumentation är att betygsförslaget skulle göra läraryrket mindre attraktivt och utgör i sig ett resursslöseri. I likhet med Baylan och Fridolin är Sirén skeptisk till att det görs omfattande reformer alltför ofta i svenska skolan. Sirén kritiserar även själva utredningen och dess tillkomst.

Slutsatsen är att Sirén pekar på att betyg i årskurs fyra skulle betyda ett ytterligare slöseri av redan bristfälliga resurser snarare än ett kunskapslyft i skolan. Hon ser alltså ingen koppling mellan tidigare betyg och bättre elevprestationer. Min uppfattning om detta är att elevernas välmående, inte bara prestationer, borde tas med i diskussionen. Sirén påpekar dessutom att majoriteten av lärarkåren är emot förslaget vilket är ytterligare ett belegg för att inte genomföra det. Hur förslaget har arbetats fram förstärker hennes skepsis till det och i förlängningen alliansregeringens handlingar.

Tecken på interaktionsteori syns i Siréns uttalanden eftersom tid för samspel anges vara en förutsättning för att elevernas lärande ska ske, vilket betygsförslaget antyds inskränka på.

Resonemangen avspeglar didaktiska perspektiv i form av förmåga och begränsning. Med andra ord att lärarna är kompetenta att utforma undervisningen så att eleverna lär sig, men att de inte ges de rätta förutsättningarna för att göra det. Arbetet regleras av faktorer som tidsbrist, otillräckligt stöd och resurser enligt Sirén. Betygsförslaget tycks bara orsaka ytterligare begränsningar och på så vis fungera både kontrollerande och disciplinerande.

Läraryrket är också negativa till att införa tidigare betyg och kritiserar den förda politiken för att under en längre tid endast ha fokuserat på att införa krav gentemot elever och lärare. Vidare görs en koppling till höga stressnivåer hos lärarkåren och sämre kunskapsresultat hos eleverna. Likt Fridolin och Sirén anser Läraryrket att problemet inte är att identifiera elever i behov av stöd utan snarare att det råder brist på resurser. Förbundet påpekar att lärarna inte alltid blir lyssnade till vilket är ett problem. Detta avspeglar att betygsförslaget fyller både en kontrollerande och en disciplinerande funktion. Läraryrket ger fem skäl som motivering emot förslaget: att vissa elevgrupper gynnas medan andra missgynnas; att det saknar vetenskapligt stöd; att yngre elever kopplar ihop betyget med sin person och inte med sin prestation; att stödet är lågt bland lärarna och allmänheten.

Slutsatsen som kan dras ifrån Läraryrketns ståndpunkter är att de är negativa, både till förslaget och den förda politiken, då den orsakat stress och sämre kunskapsprestationer samt likvärdighetsproblem bland eleverna. Betygens motivationsfunktion anses således ha negativa effekter. Eftersom det saknas resurser antyds att eleverna inte alltid får den hjälp de behöver. En viktig poäng är att lärarna bör få mer gehör för sina åsikter och sin expertis. Min uppfattning är att Läraryrket lyfter en viktig fråga, i och med argumenten för elevernas och lärarnas välmående, vilket övriga debattörer inte tar upp.

Läraryrketns resonemang antyder en syn på interaktion som grunden i lärandet. De ger uttryck för att enbart betygsverksamheten, utan interaktion, inte hjälper eleverna i sin kunskapsutveckling. Resonemangen går att förstå utifrån didaktikens ursprungsdefinition. Att det handlar om förmågan att stötta eleven i lärandeprocessen, vilket förbundet antyder att lärarna är kompetenta att göra. Därför menar de att det bör visas mer tilltro till lärarkåren. De uttrycker också begränsningar inom det didaktiska arbetet. Bedömning, som är en del av detta arbete, uppfyller inte önskad funktion enligt Läraryrket då olika elevgrupper påverkas olika av att betygssättas.

Lärarnas Riksförbund avstyrker förslaget men håller med om att åtgärder behövs för att förbättra elevernas förutsättningar att klara grundskolan. Till skillnad från Lärarförbundet anser man inte att kontroll och uppföljning i sig är något negativt utan står bakom en del av den förda skolpolitiken. Anledningen till att Lärarnas Riksförbund ändå avstyrker förslaget beror på att man likt Baylan vill avvakta utvärderingen av betyg från årskurs sex. Förbundet vill granska konsekvenserna av införandet av betyg. Bland annat betygens inverkan på likvärdigheten, studieresultaten, uppfattningen bland föräldrar och elever samt påverkan på lärarnas arbetssituation. I dessa skäl kan olika betygsfunktioner utläsas. Dels att betygen ska fylla en informationsbärande funktion, alltså upplysa skolan om hur föräldrar och elever upplever betygen, men också en kontrollerande funktion, där betygsättningen ska vara likvärdig. Lärarnas ändrade arbetssituation i och med att behöva betygssätta i lägra åldrar reflekterar betygens disciplineringsfunktion.

Slutsatsen av Lärarnas Riksförbunds argumentation är att de är negativa till förslaget men inte till den förda skolpolitiken i stort. Däremot riktar förbundet kritik mot alliansregeringen eftersom de inte har uppfyllt villkoret om en utvärdering av betyg från årskurs sex. I detta antyds att denna betygssänkning kan ha haft konsekvenser som behöver ses över.

Resonemangen reflekterar interaktionsteori då Lärarnas Riksförbund ger uttryck för att stödinsatser krävs för att eleverna ska tillägna sig kunskap. De antyder alltså att lärande sker i samspel. Lärarnas Riksförbund fokuserar på att med praktiska metoder skapa förutsättningar för didaktisk utveckling bland annat genom uppföljning av lärarna och stödinsatser för eleverna.

5.2 Förslag på vidare forskning

Mina förslag på vidare forskning är att fortsätta undersöka förslaget om att införa betyg från årskurs fyra eftersom debatten är fortlöpande. Det vore intressant att undersöka den kommande riksdagsdebatten för att få en djupare förståelse kring hur politikerna resonerar. Det vore också av intresse att undersöka hur lärare och skolledning ställer sig till förslaget om den kommande provverksamheten för betyg i årskurs fyra.

5.4 Litteratur- och källförteckning

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter. (2012). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (2012). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I: Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. Uppl., Lund: Studentlitteratur
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (2012). Idé och ideologianalys. I: Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. Uppl., Lund: Studentlitteratur
- Boréus, Kristina.(2012). Texter i vardag och samhälle. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Forsberg, Eva & Lindberg, Viveca. (2010). *Svensk forskning om bedömning – En kartläggning*. (Vetenskapsrådets rapportserie 2:2010). Stockholm: Vetenskapsrådet
- Kansanen, Pertti, Hansén, Sven-Erik, Sjöberg, Jan & Kroksmark, Tomas. (2011). Vad är allmändidaktik? I: Hansén, Sven-Erik & Forsman, Liselott (red.) *Allmändidaktik – vetenskap för lärare*. Lund: Studentlitteratur
- Klapp, Alli, Cliffordson, Christina & Gustafsson, Jan-Eric. (2014).The effect of being graded on later achievement: evidence from 13-year olds in Swedish compulsory school. *Educational Psychology: An international Journal of Experimental Educational Psychology*.
- Langfeldt, Gjert. (2011). Ansvarsstyrning – didaktikens slutpunkt? I: Hansén, Sven-Erik & Forsman, Liselott (red.) *Allmändidaktik – vetenskap för lärare*. Lund: Studentlitteratur
- Lundahl, Christian, Román, Henrik & Riis, Ulla. (2010). *Tidigt ute med sena betyg – sent ute med tidiga!* (Pedagogisk forskning i Uppsala 157). Uppsala: Uppsala universitet
- Mickwitz, Larissa. (2015). *En reformerad lärare - Konstruktionen av en professionell och betygssättande lärare i skolpolitik och skolpraktik*. Diss. Stockholms universitet. Univ. Stockholm
- Nationalencyklopedin. (2015). Kvalitativ metod. <http://www.ne.se/kvalitativmetod> [Hämtad 2015-03-11]
- Nordgren, Kenneth & Odenstad, Christina. (2012). Betyg och ämnesdidaktisk bedömning. I: Nordgren, Kenneth, Odenstam, Christina & Samuelsson, Johan (red.) *Betyg i teori och praktik*. 2. Uppl., Malmö: Gleerups
- Samuelsson, Johan. (2012). Betygshistorik. I: Nordgren, Kenneth, Odenstam, Christina & Samuelsson, Johan (red.) *Betyg i teori och praktik*. 2. Uppl., Malmö: Gleerups
- Sjögren, Anna. (2010). *Betygssatta barn – spelar det någon roll i längden?* Rapport 2010:8 från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU.

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*.

Skolverket. (2014). *Betygshistorik*.

<http://www.skolverket.se/bedomning/betyg/betygshistorik-1.46885> [Hämtad 2015-03-15]

Svensson, Peter & Ahrne, Göran. (2012). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Säljö, Roger. (2011). Lärande och lärandemiljöer. I: Hansén, Sven-Erik & Forsman, Liselott (red.) *Allmändidaktik – vetenskap för lärare*. Lund: Studentlitteratur

Thurén, Torsten. (2013). *Källkritik*. 3. Uppl., Liber: Stockholm

Utbildningsdepartementet. (2014). *En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet* (Regeringens promemoria U2014/4873/S). Stockholm:

Regeringskansliet. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/24/49/59/aea521cd.pdf> [Hämtad 2015-03-06]

5.4.1. Källor - det empiriska materialet

Alliansen vill ha betyg från fyran (2014). *Svenska dagbladet*, 24 mars.

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/alliansen-vill-ha-betyg-fran-fyran_3392994.svd [Hämtad 2015-03-05]

Alliansen: ”Vi vill införa betyg från årskurs fyra” (2014). *Läraryrket*, 24 mars.

<https://www.lararforbundet.se/artiklar/alliansen-vi-vill-infora-betyg-fran-arskurs-fyra> [Hämtad 2015-03-05]

Betyg från fyran föreslås (2014). *Dagens nyheter*, 20 augusti. <http://www.dn.se/valet-2014/betyg-fran-fyran-foreslas/> [Hämtad 2015-03-05]

Betyg från årskurs fyra föreslås (2014). *Svenska dagbladet*, 20 augusti.

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/betyg-fran-arskurs-fyra-foreslas_3836788.svd [Hämtad 2015-03-05]

Eklundh, Johanna. (2014). Het debatt om betygen mellan Björklund och Baylan. *Svt Nyheter*, 20 augusti. <http://www.svt.se/nyheter/val2014/het-skoldebatt-mellan-bjorklund-och-baylan>

Hagström, Per. (2014). Utredare föreslår betyg från årskurs fyra. *Lärarnas nyheter*, 20 augusti. <http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2014/08/20/utredare-foreslar-betyg-fran-arskurs-fyra> [Hämtad 2015-03-05]

Holmström, Mikael. (2014). ”Regeringen väljer detaljfråga”. *Svenska dagbladet*, 24 mars.

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/betygen-regeringen-valjer-att-lyfta-detaljfraga_3393332.svd [Hämtad 2015-03-05]

Hård kritik mot alliansens betygsförslag (2014). *Dagens nyheter*, 24 mars.

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/hard-kritik-mot-alliansens-betygsforslag/> [Hämtad 2015-03-05]

Larsson, Åsa. (2014). "Tidiga betyg kan lyfta resultaten". *Skolvärlden*, 20 augusti.
<http://skolvärlden.se/artiklar/tidiga-betyg-kan-lyfta-resultaten> [Hämtad 2015-03-05]

Läraryrket (2014). *Yttrande över promemorian "En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet"*, U 2014/4873/S (Yttrande Dnr 14-0068). Stockholm: Läraryrket. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/25/41/27/4aa34fdb.pdf> [Hämtad 2015-03-12]

Läraryrket: Ett enormt resursslöseri (2014). *Svt Nyheter*, 20 augusti.
<http://www.svt.se/nyheter/val2014/lararforbundet-ett-enormt-resurssloseri> [Hämtad 2015-03-05]

Lärarnas Riksförbund (2014). *Synpunkter på remisspromemorian "En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet"* (U 2014: C) (Remissvar Dnr 172/14). Stockholm: Lärarnas Riksförbund.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/25/41/27/00a88e8e.pdf> [Hämtad 2015-03-12]

Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra (2014). *Lärarnas nyheter*, 24 mars.
<http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2014/03/24/massiv-kritik-mot-betyg-fran-arskurs-fyra> [Hämtad 2015-03-05]

Rohwedder, My. (2014). Betyg från fjärde klass får skarp kritik av S och MP. *Sveriges Radio*, 20 augusti. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5942838> [Hämtad 2015-03-05]

"Tidigare betyg helt fel väg att gå" (2014). *Läraryrket*, 20 augusti.
<https://www.lararforbundet.se/artiklar/tidigare-betyg-helt-fel-vag-att-ga> [Hämtad 2015-03-05]

5.5 Bilaga – analyschema

	Betygs-funktioner	<u>Urval</u>	<u>Information</u>	<u>Kontroll</u>	<u>Motivation</u>	<u>Disciplinering</u>
		<p>Betygen kan fungera som ett urvalsinstrument som avgör om en elev kommer in på en sökt utbildning eller inte.</p> <p>Vid konkurrens om utbildningsplatser ger betygens urvalsfunktion alltså förtur till vissa elever.</p>	<p>Betygen kan fungera som informationsbärare till eleven, skolan och hemmet.</p> <p>Alltså som en slags återkoppling om hur det går för eleven i skolan.</p>	<p>Kontrollfunktionen kan fungera inom informationsfunktionen då betygsunderlaget både möjliggör en kontroll av skolor samt jämförelser nationellt och internationellt.</p> <p>Likvärdigheten i betygssystemet spelar en avgörande roll.</p> <p>Kontrollfunktionen kan också användas för att granska graden av skolornas måluppfyllelse, samt för att hindra betygsinflation.</p>	<p>Betygen kan fungera både som morot och piska för eleven.</p> <p>Med andra ord som en drivkraft som gör att eleven arbetar hårdare eller som en varning att arbetsinsatsen inte är tillräcklig.</p>	<p>Betygens urvals- och kontrollfunktion bidrar till att ett maktförhållande uppstår.</p> <p>Betygsställningsakten innebär värdering av elevens prestationer som grundar sig på betygsättarens åsikter.</p> <p>Eleven måste alltså anpassa sig till lärarnas och skolans vilja för att uppnå ett visst betyg.</p> <p>Statens kontrollfunktion styr över skolan och lärarna.</p>
Person/citat						
Jan Björklund	<p><u>Övrigt:</u></p> <p>Titta på vad som hände i skolan när man införde kunskapskrav i årskurs nio för att komma in på gymnasiet. Det individuella programmet startades och man satte in massor av stöd på grund av att man infört ett kunskapskrav. Det är rätt tänkt men det kommer</p>		<p>Fördelen med betyg är flera. Det ger tydlig information till föräldrar om hur elever ligger till.</p> <p>(I: <i>Alliansen vill ha betyg från fyran</i>, 2014-03-24)</p> <p>Även om läraren redan vet hur de ligger till så gör betygen att det blir tydligt för exempelvis skolledningen att här finns det elever i behov av stöd.</p> <p>(I: <i>Tidiga betyg kan lyfta</i></p>	<p>Sverige ligger på 38:e plats i Pisaundersökningen. Vi måste lyfta resultaten i den svenska skolan. I den relativt betygsfria grundskolan som Sverige har haft i 30 år har resultaten sjunkit betänkligt.</p> <p>(I: <i>Betyg från årskurs fyra föreslås</i>, 2014-08-20)</p> <p>Det är min uppfattning att bristen på resultatfokus i den svenska skolan är en av förklaringarna till varför resultaten</p>	<p>Det ger ett ökat resultatfokus i skolarbetet som är viktigt.</p> <p>(I: <i>Alliansen vill ha betyg från fyran</i>, 2014-03-24)</p> <p>Det fångar också upp elever som behöver mer stöd eller som behöver gå snabbare fram.</p> <p>Betyg gör att skolan blir mer resultatfokuserad. Är det fokus på resultat kommer många fler att anstränga sig att både nå resultat</p>	<p>Det är viktigt med tydliga kunskapsmål tidigt och när eleven inte når dem ska man ha rätt att få stöd. Jag menar att det här stödet nu kommer bli tvunget att sättas in när man konstaterar att en elev inte når målen i ett betyg.</p> <p>Ja det är det. Jag skulle säga att för den lärare i fyran idag som anser sig få för litet stöd och hjälp så kommer betyg göra det lättare att argumentera för</p>

	<p>alldeles för sent. Nej det gör det inte. Man måste förstå att det handlar om långsiktig påverkan. De lärare som fanns i den svenska skolan på 1990 hade med sig den bedömningskultur som fanns där sedan tidigare. Det har successivt försvunnit, bedömningskulturen har försvagats och det ser vi resultatet av nu.</p> <p><i>(I: Tidiga betyg kan lyfta resultaten, 2014-08-20)</i></p> <p>De lärare som var med och satte betyg på 70- och 80-talet hade ju med sig den bedömningskulturen även fortsättningsvis men efterhand så har kulturen försvagats.</p> <p><i>(I: Utredare föreslår betyg från årskurs fyra, 2014-08-20)</i></p>		<p><i>resultaten, 2014-08-20)</i></p> <p>Betyg ger föräldrar och elever en tydlig information om hur eleven ligger till i förhållande till kunskapsmålen.</p> <p><i>(I: Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra, 2014-03-24)</i></p>	<p>sjunker. Det finns flera orsaker, men detta är en av dem. Vi måste lyfta resultaten och tidiga betyg kan bidra till det.</p> <p>Det finns flera komponenter, betyg är den mest distinkta. Betyg har också fördelen att det blir likvärdigt nationellt. Omdömen kan också vara bra men de blir inte jämförbara på samma sätt.</p> <p><i>(I: Tidiga betyg kan lyfta resultaten, 2014-08-20)</i></p> <p>Länder som ligger högt i PISA börjar med betyg tidigt. I den betygsfria svenska skolan har resultaten sjunkit oavbrutet.</p> <p><i>(I: Utredare föreslår betyg från årskurs fyra, 2014-08-20)</i></p>	<p>och att höja resultaten.</p> <p><i>(I: Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra, 2014-03-24)</i></p>	<p>att eleverna behöver stöd. <i>(I: Tidiga betyg kan lyfta resultaten, 2014-08-20)</i></p> <p>Lärarna i klassrummet ser säkert behovet men de får inte stöd från skolledningen eller kommunen för att sätta in extra hjälp. Betyg visar vilka elever som verkligen behöver hjälp och blir ett redskap när lärarna ska argumentera för mer stöd till eleverna.</p> <p><i>(I: Utredare föreslår betyg från årskurs fyra, 2014-08-20)</i></p>
--	---	--	--	---	--	---

<p>Gustav Fridolin</p>						<p>Den här politiska utspelshysterin är inte bra för skolan, ogenomtänkta förändringar stjäl tid från lärarnas möte med eleverna.</p> <p><i>I: Alliansen vill ha betyg från fyran, 2014-03-24)</i></p> <hr/> <p>På ren skånska: sluta klydda. Ni har precis genomfört ett nytt betygssystem.</p> <p>Vi behöver bli bättre på bedömning i svensk skola, men det behövs framför allt i de yngre årsgrupperna. Och där är inte problemet att lärarna inte ser vilka som behöver extra stöd, utan att de inte har makten att se till att eleverna får det.</p> <p><i>(I: Betyg från årskurs fyra föreslås, 2014-08-20)</i></p> <hr/>
<p>Ibrahim Baylan</p>	<p><u>Övrigt:</u></p> <p>Att byta betygssystem vart fjärde år är inte seriöst, särskilt inte när man redan har en blocköverskridande överenskommelse.</p> <p><i>(I: Alliansen vill ha betyg från fyran, 2014-03-24)</i></p>					<p>Vad vi behöver är inte att göra om betygssystemet vart fjärde år. Skolan behöver mer resurser.</p> <p>Det skjuts från höften. Man bestämmer en linje och när det visar sig att den saknar forskningsstöd kör man ändå vidare. Det är en av anledningarna till att vi har de snabbast</p>

	<p>Vi hade en uppgörelse med regeringen där det ingick en utvärdering av betyg i årskurs sex efter två år. Regeringen har nu gått vidare utan att göra den.</p> <p>(I: <i>Massiv kritik mot betyg från årskurs fyra, 2014-03-24</i>)</p>					<p>sjunkande kunskapsresultaten i OECD-området.</p> <p>(I: <i>Betyg från årskurs fyra föreslås, 2014-08-20</i>)</p>
Eva-Lis Sirén	<p><u>Övrigt:</u></p> <p>Ett enormt resursslöseri.</p> <p>Det här gör inte heller läraryrket mer attraktivt.</p> <p>(I: <i>Betyg från årskurs fyra föreslås, 2014-08-20</i>)</p> <hr/> <p>Det är anmärkningsvärt att en utredare kommer fram till ett identiskt förslag som det som regeringen tidigare har lagt.</p> <p>Jag säger att det är anmärkningsvärt. Det naturliga är väl annars att man först</p>		<p>Det är bristen på möjlighet att sätta in stöd som är den största bristvaran i svensk skola idag.</p> <p>(I: <i>Betyg från årskurs fyra föreslås, 2014-08-20</i>)</p> <hr/>		<p>Betyg från årskurs fyra hjälper inga elever.</p> <p>(I: <i>Alliansen vill ha betyg från fyran, 2014-03-24</i>)</p> <hr/>	<p>Det här är ytterligare en detaljfråga som regeringen väljer att lyfta fram istället för att prata om det som verkligen skulle göra skillnad för svensk skola: rätt förutsättningar för lärarna och mer resurser till särskilt stöd så att alla elever når sina mål.</p> <p>(I: <i>Regeringen väljer detaljfråga, 2014-03-24</i>)</p> <hr/> <p>Ska lärarna än en gång tvingas använda värdefull tid för att implementera ett nytt betygssystem innan bläcket ens har torkat på det förra?</p> <p>(I: <i>Utredare föreslår betyg från årskurs fyra, 2014-08-20</i>)</p> <p>-----</p>

	<p>utredare en sak och sedan utgår ifrån det.</p> <p><i>(I: Utredare föreslår betyg från årskurs fyra, 2014-08-20)</i></p>					<p>Det är inte tidigare betyg som ger lärare mer tid för undervisning och tidigare betyg kan inte ge elever som har det svårt mer stöd. Det är bristen på möjligheten att sätta in stöd som är den största bristvaran i svensk skola i dag.</p> <p>Ska lärarna än en gång tvingas använda värdefull tid för att implementera ett nytt betygssystem innan bläcket ens har torkat på det förra?</p> <p><i>(I: Tidigare betyg helt fel väg att gå, 2014-08-20)</i></p>
<p>Läraryrket</p> <p>Remissvar</p>	<p><u>Övrigt:</u></p> <p>Det finns inget vetenskapligt stöd för att tidigare betyg ger bättre studieresultat. Därför bör en sådan börda inte läggas på redan tungt arbetsbelastade lärare.</p> <p>Förslaget om tidigare betyg har lågt stöd bland lärare.</p> <p>Förslaget om tidigare betyg har lågt stöd hos allmänheten.</p>			<p>Svensk skola är inte betjänt av att det blir större likvärdighets - problem längre ned i åldrarna.</p>	<p>Regeringens egen utredare framför att införandet av tidigare ämnesbetyg i årskurs 6 kan ha lett till att högpresterande elever gynnas och lågpresterande missgynnas.</p> <p>Det finns studier som visar att yngre barn har svårt att skilja betyget från sin person, de har svårare att förstå att det gäller deras prestation.</p>	<p>Läraryrket menar dock att det inte är ett mindre problem i verksamheten att hitta elever som behöver stöd.</p> <p>Svårigheterna är istället att det inte ges resurser, att det saknas säkra metoder för att ge stöd, att det saknas specialpedagogisk kompetens och att lärarna inte alltid blir lyssnade till.</p> <p>Problemet är alltså inte att uppmärksamma elever som har behov – det är att hjälpa dem.</p>

<p>Lärarnas Riksförbund</p> <p>Remissvar</p>	<p><u>Övrigt:</u></p> <p>När det gäller förslaget om tidigare betyg anser förbundet att detta inte bör genomföras i enlighet med förslaget. Den främsta anledningen till den slutsatsen är att det behövs en noggrann utvärdering av konsekvenserna av införandet av betyg från årskurs 6.</p> <p>Detta var dessutom en förutsättning för att reformen skulle genomföras, att den skulle utvärderas efter ett antal år.</p>		<p>... hur elever och föräldrar uppfattar signalen om att få tidigare betyg...</p>	<p>Det handlar bland annat om effekter på studieresultat och likvärdighet...</p>		<p>... samt om förändringar för lärarkåren.</p>
--	---	--	--	--	--	---